

SEMPOZYUM 2014

“Türkiyeli Göçmenlerin Göç Alan Ülkelerde Eğitim Durumu ve Toplumsal Koşulları” Sempozyumu dil, eğitim ve göç ile bağlantılı konuların, yeni bulgulara ulaşmak ve yeni perspektifler geliştirmek için bilimsel temelde tartışıldığı ve derinleştirildiği bir platform olarak tasarlanmıştır.

Bu yılki sempozyumda Türkiyeli göçmenlerin ağırlıklı olarak yaşadıkları toplam 13 göç ülkesinde (Almanya, Avusturya, İsviçre, Hollanda, Fransa, Belçika, İngiltere, Danimarka, İsveç, Finlandiya, ABD, Kanada ve Avustralya), içinde bulundukları toplumsal koşullar ve eğitsel durum şu noktalar dikkate alınarak irdelenecektir:

Türkiyeli Göçmenlerin Göç Alan Ülkelerde Eğitim Durumu ve Toplumsal Koşulları

25 Ekim 2014 • Saat: 10:00

Duisburg-Essen Üniversitesi / Essen Yerleşkesi
Glas pavillon - Universitätsstr. 12

Sempozyum kamuoyuna açıktır!

Konuşmacılar

Prof. Dr. Kutlay YAĞMUR	(Tilburg Üniversitesi - Hollanda)
Prof. Dr. Mehmet Ali AKINCI	(Rouen Üniversitesi - Fransa)
Dr. Yeşim KASAP-ÇETİNGÖK	(Innsbruck Üniversitesi - Avusturya)
Doç. Dr. Zeynep İŞİK-ERCAN	(Indiana/Purdue Üniversitesi - ABD)
Dr. Altay MANÇO	(IRFAM Enstitüsü - Belçika)
Dr. Tözün İSA	(Metropolitan Üniversitesi - İngiltere)
Dorit GRİGA M.A.	(Bern Üniversitesi - İsviçre)
Susanne JACOBSEN-PEREZ	(Roskilde Üniversitesi - Danimarka)
Eija KUYUMCU	(Stockholm Üniversitesi - İsveç & Finlandiya)
Prof. Dr. Drorit LENGUEL	(Hamburg Üniversitesi - Almanya)
Prof. Christine INGLIS	(Sydney Üniversitesi - Avustralya)
Dr. Burcu Yaman NTELIOGLOU	(Toronto Üniversitesi - Kanada)

Düzenleyen Kurumlar:

Politeknik

Politeknik

Politeknik

Politeknik

info@politeknik.de

- Bulundukları ülkelere göre Türkiyeli göçmenler hakkında genel bilgi ve istatistik veriler
- Türkiyeli göçmenlerin yaşadığı ülkelerin eğitim sistemleri ve göçmen çocuklarının eğitim durumu hakkında genel bilgi ve istatistik veriler
- Devletlerin göçmenlere ilişkin eğitim ve dil politikaları
- Türkiyeli göçmen çocuklarının okul başarı ya da başarısızlıklarının bilimsel, siyasi ve göçmen bakış açısıyla nedenleri; bilimsel araştırma eksikliği duyulan alanlar/konular
- Göç alan ülkelerin birlikte yaşamın inşası için geliştirdikleri tasarımlar, bu tasan-

Devamı 2. sayfada ▶

Entegrasyon Tartışmalarında Kontrollü Durgunluk Dönemi

10 yıl boyunca ardı arkası kesilmeden sürdürülen popülist entegrasyon tartışmaları bir anda durdu. Ne olduğu hala bilinmeyen entegrasyon kavramı, farklı dönemlerde ve skandallar eşliğinde Alman kamuoyunun gündemini belirledi. Karikatür Krizi bitiyor, Idomeneo Krizi başlıyor, Marko Weiß'in Türkiye'de devam eden esaretini sonlandırmak üzere toplumsal dayanışmaya gidiliyor, çekilen filmi ile Almanya kendi "Midnight Express"ine kavuşuyor, Münih metrosunda iki gencin kriminal eylemi sonucu Almanya'da kamusal alanın açıkça tehdit edildiği kabul görüyor, töre cinayetleri ülkeyi "kasıp kavururken", Rütli Okulu manşetlere giriyor, Sarrazin "sessiz çoğunluğun" sesi oluyor, Geert Wilders Berlin'de alkışlanıyordu...

Devamı 2. sayfada ▶

5

ALMANYA'DA EĞİTİM ALANINDA UYGULANAN SİSTEMATİK KURUMSAL IRKÇILIK

Prof. Dr. Claus Melter | Esslingen Yüksekokulu

Federal Almanya'da ırkçı tanımına uygun ve sistematik, kanıtlanabilir kurumsal uygulamalar var mı? Burada söz konusu olan şey, eylemlerin sistematik, kanıtlanabilir kurumsal uygulamalar olduğunu hangi ölçütlerin belirlediği ve uygulamaların hangi ölçütlere göre ırkçı olarak adlandırılabilirliği ya da adlandırılıp adlandırılmayacağıdır. **Sayfa 5**

6

GEÇMİŞTEKİ YABANCI SUÇLARINDAN GÜNÜMÜZDEKİ GÖÇMEN SUÇLARINA

Prof. Dr. Rainer Geißler | Siegen Üniversitesi

Benzer sosyal koşullara sahip göçmenlerin yasalara daha bağlı olmasına iş araştırmaları mantıklı bir açıklama sunuyor: Yabancı işçiler beklentilerinde daha mütevazı, uyumlu olmaya yatkın ve ağır iş ve yaşam koşullarını daha çabuk kabulleniyor. **Sayfa 6**

10-11

SARRAZİN VE PİRİNÇİ - AYNI MADALYONUN İKİ YÜZÜ MÜ?

Prof. Dr. Gudrun Hentges | Fulda Yüksekokulu

Sarrazin ham ideolojilerini istatistiklerle desteklemeye çalışırken, Pirinçi büyük ölçüde bilimsel kanıtlarla çalışmıyor. Pirinçi'nin kullandığı dil nefret dilidir - Müslüman kadın ve erkekler, mülteciler ve sığınmacılara, eşcinsellere, kadın hakları savunucularına, feministlere, sosyal bilimcilere ve toplumsal cinsiyet araştırmacılarına karşı bir nefret dili. **Sayfa 10-11**

SEMPOZYUM 2014

rıların pratik uygulamaları ve sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye’li göçmenlerin çoğunluk toplumu bünyesindeki güncel konumu

- Türkiye’li sivil toplum kuruluşlarının eğitim ve toplumsal ilerleme alanında, yaşadıkları göç ülkesine göre sorun tanımlamaları ve ürettikleri çözümler; bu çözümlerin pratik uygulamaları ve başarı düzeyleri

- “Entegrasyon politikalarının” eğitim sistemi üzerindeki etkileri
- Göç alan ülkelerde izlenen dil, eğitim ve “entegrasyon politikalarının” ayırt edici yönleri

Sempozyumun amacı Türkiye’li göçmenlerin yaşadığı ülkelerde toplumsal koşullarını ve eğitsel durumlarını karşılaştırmaktır. Etkinlikte Türkiye’li göçmen çocuklarının eğitsel başarı düzeylerini, özellikle de “dil edinim eksikleri” ve “fırsat eşitliği” sorunlarını hangi etmenlerin belirlediği ele alınacaktır.

Göç alan ülkelerde ve göçün farklı dönemlerinde uygulanan dil desteğinin uluslararası dil edinim kuramlarını ve başarılı dil edinim modellerini hangi ölçüde göz önünde bulundurduğu ayrıca tartışmaya açılarak, yeni bakış açıları ve eleştirel bir yaklaşım geliştirilmesine olanak tanınacaktır.

“Entegrasyon politikaları” sempozyumun bir diğer ağırlıklı konusunu oluşturmaktadır.

Her göç ülkesinin izlediği entegrasyon politikalarında, farklı siyasi akımlar ve toplumsal gruplar kendi çizgilerine uygun tasarımları uygulamaya ya da geliştirmeye çalışmaktadır. Bütünleşme, içselleme, kültürlerarasılık, çokkültürlülük ya da yönetici kültür kavramları bunun bir yansıması olup, 60’lı yıllardan bu yana yaşanan “entegrasyon” süreçlerinde hangi tasarımların hayata geçtiği, bu tasarımların nasıl sonuçlar doğurduğu ve alternatiflere neden gereksinim duyulduğunun kamuoyuna tanıtılması sempozyumun amaçları arasında yer almaktadır.

“Türkiye’li Göçmenlerin Göç Alan Ülkelerde Eğitim Durumu ve Toplumsal Koşulları” Sempozyumu’nun hedefleri kapsamında ortaya çıkacak bulgular ve deneyimler dökümantasyon amacıyla kitaplaştırılacağından, söz konusu yayın uzun vadede değerlendirilebilecek kalıcı bir kaynak oluşturacaktır.

Sempozyum konuşmacıları
8. ve 9. sayfalarda!

Entegrasyon Tartışmalarında Kontrollü Durgunluk Dönemi

Şöyle bir yol izleniyordu: Genelde seçimler öncesinde ya da yeni yasaların topluma kabul ettirilmesi gündemdeyken birden entegrasyon tartışmaları başlıyordu. Göçmenlerin Almanca bilmedikleri ve entegre olmadıkları, eğitimde başarısızlıkları ve okulda kullandıkları şiddet, sosyal sistemleri nasıl sömürdükleri, ne kadar krimineller oldukları tartışılıyordu. Ardından bu tartışmaları örnekler, istatistikler takip ediyor, neden olarak da etnik köken veya dini inanç gibi etmenler sıralanıyordu. Medya’da bu tartışmalar manşetlere taşıyor, bol bol kitap yayımlanıyor ve siyasi “talkshowlar”da “expert”lerden geçilmez oluyordu. Göçmenler iyi niyetlerini kanıtlamakla yükümlü kılınıyordu. “Almanca sınavları” ya da “Einbürgerungstest” (vatandaşlığa geçiş sınavları) meşrulaştırılıyordu. Yeni kavramlar (içselleme, asimilasyon) devreye sokuluyor, “Multikulti” ölüme mahkum ediliyor ve “Leitkultur” canlandırılıyor.

Söz konusu tartışmalar ve skandallar son iki yılda gündemden düştü. Bu durum özellikle Nasyonsosyalist Yeraltı Örgütü’nün işlediği cinayetlerin kamuoyunu sarstığı ve Almanya için Alternatif Partisi’nin siyasetin aşırı sağ ucuna yerleşmeye başladığı dönemle çakıştı.

Bu kez entegrasyon tartışması, yenden ve farklı bir amaçla devreye girdi. Artık nitelikli işgücü açığını gidermek, Avrupa ve Almanya’da gelişen aşırı

sağcı-popülist partilerin (AfD, Front National, UKIP gibi) önünü kesmek veya radikal İslamcılarının etki alanlarını daraltmak vb. konularda “entegrasyon” olumlu bir bakış açısıyla işleme sokuldu.

Koşullar düzeliyordu: “Entegre olmamış göçmenlerin” durumunda birden “iyileşme” görülmeye başlandı. Göçmenlerin Almanlardan daha eğitimli ve daha nitelikli olduğu dahi iddia edildi. Birden kriminal olaylarda azalma gözlemlendi. Sarrazin’in ikinci kitabına değer verilmedi. Romanyalılar ve Bulgarların sosyal hizmetlerden yararlanmak amacıyla göç ettikleri suçlaması bertaraf edildi. Gezi Olayları’na sempatiyle bakıldı, Spiegel Dergisi Türkçe yayın yaptı ve Türkiye’li göçmenlerin demokratik potansiyeli keşfedildi...

Şu an olumlu bir entegrasyon havası estiriliyor. Bu konjonktürün ne zaman son bulacağı ise henüz belirsiz.

Geçmiş ve güncel tartışmalardan ve göçmenlerin salt “etki” koşullarında “tepki” vermesinden bağımsız olarak, onların eğitim, dil, siyasi haklar, toplumsal eşitlik vb. birçok alanda mevcut, karşılanmamış gereksinimleri kesintisiz devam etmektedir. Bu gereksinimler güncelliğini ve ivediliğini daima korumuş, hiçbir zaman konjonktürel konular olmamıştır. ■

İÇİNDEKİLER

1. SAYFA

- Türkiye’li Göçmenlerin Göç Alan Ülkelerde Eğitim Durumu ve Toplumsal Koşulları - Sempozyum 2014

- Entegrasyon Tartışmalarında Kontrollü Durgunluk Dönemi

2. SAYFA

Türkiye’li Göçmenlerin Göç Alan Ülkelerde Eğitim Durumu ve Toplumsal Koşulları - Sempozyum 2014

- Entegrasyon Tartışmalarında Kontrollü Durgunluk Dönemi

3. SAYFA

Cordula Heckmann
Rütlü Okulu İlk Lise Mezunlarını Verdi

4. SAYFA

Gregor Gysi
Göç Politikaları Üzerine

5. SAYFA

Prof. Dr. Claus Melter
Almanya’da Eğitim Alanında Uygulanan Sistematik Kurumsal İrkçilik

6. SAYFA

Prof. Dr. Rainer Geißler
Geçmişteki Yabancı Suçlarından Günümüzdeki Göçmen Suçlarına

7. SAYFA

Karl Brenke
Almanya’nın Nitelikli İşgücü Açığı Var mı?

8.-9. SAYFA

Sempozyum 2014 -
Konuşmacılar

10.-11. SAYFA

Prof. Dr. Gudrun Hentges
Sarrazin ve Piringçi - Aynı Madalyonun İki Yüzü mü?

12. SAYFA

Essen’de İki Etkinlik 10. Yılıni Kutluyor
Ruhr Kitap Fuarı ve Literatürk

13. SAYFA

Andreas van Nahl
Meslek Eğitimi ile Yükseköğrenime Geçiş

14. SAYFA

Prof. Dr. Andreas Gestrich
Almanya’da Aileler

15. SAYFA

Mehmet Albek
Almanya Okul Eğitim Sisteminde Anne-Babaların/Velilerin Konumu

16. SAYFA

www.politeknik.de

KÜNYE | IMPRESSUM

Politeknik

İki aylık Türkçe Gazete
Türkische Zeitung

Erscheinungsweise:
Alle zwei Monate
Unentgeltlich
Ücretsiz
ISSN 2198-8706

Yayımlayan Kurum/
Herausgeber:
Çokyönlü Eğitim Derneği e.V.
Verein für Allseitige Bildung e.V.

Genel Yayın Yönetmeni/
Visdp / Chefredakteur:
Zeynel Korkmaz
(Duisburg Essen Üniversitesi)

Posta adresi:
Postfach 25 03 48
40092 Düsseldorf

Internet adresi:
www.politeknik.de

İletişim/Kontakt
info@politeknik.de

Baskı/Druck:
Hürriyet Gaz. ve Matbaacılık A.Ş.
Zweigniederlassung Deutschland
An der Brücke 20-22
64546 Mörfelden Walldorf

Gestaltung/Grafik Tasarım
Atelier Grafik & Illustration
Ömer Yapraklıran

Cordula Heckmann | Rütli Okulu Müdürü

Çeviri: PoliTeknik

Rütli Okulu İlk Lise Mezunlarını Verdi

Rütli Hauptschule öğretmenleri sıkça söylenenlerin aksine, 2006 tarihli ve “acil mektup” olarak adlandırılan mektuplarında okullarının kapatılmasını talep etmemişlerdir. Öğretmenler bir okul türü olarak hauptschulenin tümüyle kaldırılmasını istiyorlardı. Hauptschulelerde uzun yıllardan beri çok sıkıntılı bir öğrenci kitlesi birikmişti. Öyle ki hauptschuleye örneğin çok sayıda Türk ya da Arap kökenli öğrenci devam ediyordu. Bu öğrenciler meslek yaşamında başarılı olma şanslarının çok düşük olduğunu biliyordu. Birçok hauptschule öğrenci ve öğretmenler için böylesi umutsuz bir durumdaydı, bu nedenle Rütli Okulu’nun kaleme aldığı acil mektup basında ve siyasette büyük bir etki yarattı.

2007’de Franz Schubert İlkokulu, Heinrich Heine Realschule ve Rütli Hauptschule eğitim senatosunun birleşik okul (Gemeinschaftsschule) pilot projesine katılmayı kararlaştırdı. Bu üç okul 2009’da bir araya gelerek Rütli Yerleşkesi’nde bulunan birleşik okulu kurdu.

Bir okul türü olarak birleşik okullar uzun süreli birlikte öğrenimi benimsiyor. Tüm öğrenciler yeteneklerinden bağımsız olarak aynı sınıfta ve 10. sınıfa kadar birlikte ve birbirinden öğreniyor. Her öğrenciye destek olabilmek için öğretmenlerin birçok mesleki eğitim kursuna katılarak, dersi bireyselleştirmeyi öğrenmesi gerekti. Rütli Yerleşkesi’nde bulunan birleşik okulda çocuklar 1.-3. ve 4.-6. sınıflarda birleşik gruplarda öğrenimlerine devam ediyor. Bu uygulama büyük oranda bağımsız ve bireyselleştirilmiş öğrenime olanak sağlıyor. Öğrenciler 4. sınıftan 10. sınıfa kadar tamgün uygulamasına tabi (gebundener Ganztags), bir diğer ifadeyle öğrenciler saat 8.00 ila 16.00 arasında okulda bulunmak zorunda ve sunulan ritmik, formel ve informal öğrenme olanaklarından yararlanıyor. Dolayısıyla öğrencilerimize boş zaman faaliyetleri olarak birçok alanda tanıdığımız olanaklar daima birer eğitim olanağı niteliğindedir.

Rütli Yerleşkesi’nde bulunan birleşik okul özellikle öğrencilerinin güçlü yönlerini desteklemeyi amaçlıyor. Bu bağlamda Volkshochschule Neukölln’ün işbirliğiyle sertifikalı Türkçe ve Arapça anadili kursları da sunuyoruz. Aile-

CORDULA HECKMANN

diline sözlü ve yazılı olarak egemen olduğunu gösteren bir belge ile, lise üst sınıflarda, ailedili 2. yabancı dilin yerini alabiliyor. Müzik ağırlıklı bir okul olarak tüm çocuklarımız bir enstrüman çalmayı öğrenebiliyor ve tercihlerine göre farklı müzik gruplarına katılabiliyor. Okul yılının en önemli etkinliklerinden biri, öğrencilerin müzik ağırlıklı diğer okullarla birlikte Berlin Filarmonisi’nde sahne almalarıdır.

Rütli Yerleşkesi’nde yer alan birleşik okulda farklı kökenden birçok çocuk öğrenim görüyor. Birlikte yaşamın iyi işleyebilmesi için öğrencilerin sorun çözme stratejileri öğrendikleri farklı modüller var. Örneğin haftada iki saat sosyal öğrenim kursuna katılıyorlar. Burada kendi görüşlerini savunmayı ve buna rağmen diğerleriyle barışçıl ve verimli bir uzlaşmaya varmayı öğreniyorlar. Oluşturulan sınıf kuralları toplanma saatlerinde sınıf kurallarını belirliyor, ortak etkinlikler planlıyor, anlaşmazlıkları çözüyor vb. Öğrenciler böylece günlük yaşamlarının şekillendirilmesine öz sorumlulukları kapsamında katılabiliyor. Seslerine kulak veriliyor. Öt yandan öğrenciler bir arabulucu olarak vasıflandırılma olanağına da sahip. Böylece onlar varolan bir sorunun aşılmasında yalnızca yetişkinlere değil, bu arabuluculara da başvurabilir. Ebeveynleri de düzenli aralıklarla informal görüşmelere davet ediyoruz. Ebeveynler çocukları konusunda birer uzman olduklarından eğitimde ortaklarımızdır. Tüm bu çalışmalar okulumuzda uyumlu, saygı dolu bir birlikteliğin oluşmasına katkı sunmuştur. Tamgün uygulaması kapsamında Rütli Yerleşkesi’nde bulunan birleşik

okulun, boş zamanların değerlendirilmesi amacıyla sunduğu birçok olanak okul dışı kurumların işbirliğiyle gerçekleştiriliyor – Volkshochschule Neukölln, Neukölln Müzik Okulu, Maxim Gorki Tiyatrosu bunlar arasında yer alıyor.

Birleşik okul Rütli Yerleşkesi eğitim projesinin en büyük parçasını oluşturuyor. Rütli Yerleşkesi iki çocuk yuvasını, gençler için bir tesisi ve gençlik sağlık hizmetlerini kapsıyor – bir aile merkezi ve pedagoji atölyesi planlama aşamasında bulunuyor. Eski Cumhurbaşkanı Johannes Rau’un eşi Christina Rau’un himayesinde bulunan Rütli Yerleşkesi’nin hedefi eğitim yoluyla entegrasyonun gerçekleştirilmesidir. Rütli Yerleşkesi bu hedefe ulaşabilmek için çocuk ve gençlerin eğitim biyografilerine eşlik etmek ve bu bağlamda güvenilir olmak istiyor. Çocuk yuvasından lise mezuniyetine kadar takip edilebilen, kendine özgü pedagojik tasarılar

da buna dahildir. Örneğin çocuk yuvasından ortaokula kadar portföy ve seyir defterleriyle çalışıyoruz. Çocukların eğitim serüveni başlangıçtan itibaren belgeleniyor. Çocuk yuvaları ve okulda çocukların araştırarak ve keşfederek öğrendikleri öğrenim atölyeleri mevcut. Okul olarak kendimizi hem yerel eğitim birliğinin, hem de Freudenberg Vakfı’nın on yıl süreli Bir Kilometrekare Eğitim Projesi’nin içinde yer alan, diğer okul ve eğitim birimleriyle sıkı bağlar kurmuş bir semt okulu olarak görüyoruz.

Rütli Yerleşkesi’nin oluşumu ve yönetiminde gerek Neukölln gerekse de Eğitim ve Şehir Planlaması Senatosu ve de sivil toplum girişimleri ortak sorumluluk taşımaktadır.

Birleşik okulun öğrencileri 2006’da olduğu gibi büyük ölçüde aynı öğrenci kitlesinden oluşuyor. 900 öğrencimizin %84’ünün kökendili Almanca değil ve %78’i öğrenim gereçlerinden ücretiz yararlanma hakkına sahip, bir diğer ifadeyle bu öğrencilerin ebeveynleri sosyal yardım alıyor. Gerek ilkokula gerek ortaokula başvuruda bulunan öğrencilerin oranı mevcut kapasitenin üzerinde. Okul son yıllarda öğrencilerinin büyük bir bölümünün örgün eğitimden bir diplomayla ayrılmasını başardı. Çok az sayıda öğrenci okuldan herhangi bir diploma alamadan ayrılıyor, bu oran ortalama %6’dır. Öğrencilerimiz çoğunlukla uluslararası araştırmalarda Almanya’da eğitimin kaybedenleri olduğu saptanmış kitleye dahil olduklarından, pedagoglarımızın günlük çalışmalarında ne denli çaba sarfettikleri görülüyor ve bu, yürüdüğümüz yolda bize güç katıyor. Okulumuz artık meslek eğitimine hak tanıyan bir mezuniyetten lise diplomasına kadar Berlin’de erişilebilen tüm mezuniyetleri sunuyor. Bu yıl 23 öğrenci lise bitirme sınavlarına katıldı, 18’i başarılı oldu. Toplamda bu 23 öğrenciden yalnızca ikisi lise ve hatta iki öğrenci yalnızca bir hauptschule tavsiyesi alabilmişti.

Biz Rütli Yerleşkesi’nde, dezavantajlı sosyal koşullarda yaşayan çocuk ve gençlerin, erken yaşta başlayan ve özgün pedagojik tasarımlarla eğitim biyografilerine eşlik eden bir pedagojiyle, özerk ve bağımsız bir yaşam sürdürebilmeleri için kendilerine yeni fırsatlar yaratmak istiyoruz. ■

Çeviri: PoliTeknik

Gregor Gysi | Sol Parti Meclis Grup Başkanı

Göç Politikaları Üzerine

Şunu belirtmiş olalım, ben entegrasyonu belli bir toplumsal grubun ya da dini topluluğun sorunu olarak görmüyorum. Tam aksine! Entegrasyon sorununun göç kökenli insanların sorunu olduğunu söyleyen bir kimse insanları dışlamaktadır. Buna ihtiyacımız yok.

Ama aynı zamanda içe kapanma görüngüleri de yok değil. Yanıtlanması gereken soru ise bu içe kapanma olaylarının nedenidir. Alman çoğunluk toplumunun göç kökenli insanlara hala eşit haklar ve eşit katılımı tanımadığı açık bir gerçektir. Sosyal katılım sınırlandırılmıştır. Nedenler burada yatıyor ve bu nedenlerin giderilmesi gerekiyor.

Ancak sürekli aksi yönde ilerleyen çabalar var. Bir örnek veriyorum. Ben elbette zorla evliliklere karşıyım. Ama kadın ve kızlara karşı şiddetin tüm alevi ve gizli biçimlerinin, zorla yapılan evliliklerde olduğu gibi, açıkça dile getirilebildiği, eleştirilebildiği ve cezalandırılabilirdiği bir toplum arzuluyorum. Zira kadın ve kızlara karşı uygulanan şiddetin toplumumuzun tüm sosyal gruplarında, yalnızca farklı biçimlerde beliren toplumsal bir sorun olduğu bu şekilde netlik kazanır. Mevcut tüm sosyal sorunların, bunlara her ne kadar göçmenler arasında daha sık rastlansa da, eğer isteniyorsa, bu gruba özgü sorunlar olmadıklarını saptamak mümkün.

Alman toplumunda (hala) eksik olan şey, göç karşısında olumlu bir tutum içerisinde olmaktır. Federal Hükümet bir hoşgeldin kültürü yaratmayı koalisyon sözleşmesinde benimsemişse eğer, o halde böyle bir olumlu tutumun yokluğunu kabul etmiş demektir. Bitmek bilmeyen "Leitkultur" tartışmaları, Alman hukuk ve anayasa normlarının benimsenmesi için düzenli olarak yapılan ihtarlar, entegre olmak için özçaba gösterilmesinin sürekli talep edilmesi ve entegrasyonun reddedildiğine dair kesintisiz isnatlar, bu olumlu tutumun ne denli eksik olduğunu gösteriyor. Ve bu ayrıca Sarrazin gibi şahısların kışkırtmalarıyla para kazanacak kadar insanlar tarafından benimsendiğini de gösteriyor. Böylesi bir atmosferi devam ettirmek ya da uygun olmayan faaliyetlere girişmek isteyen bir kimse göçü reddeden kişi konumundadır, o, içe kapanmayı teşvik ederek ve ardından ikiye bölünmüş bir toplumla "paralel toplumlar"dan yakındır.

Berlin'de 18 yaş altındakilerin yüzde 40'ından fazlası, neredeyse yarıya yakını göç kökenlidir. Bu nedenle bir "çoğunluk" ve "azınlık"tan söz etmek maceracılıktır. Nitekim Berlin'de, Kırmızı-Kırmızı Koalisyonu döneminde farklı bir yol izlenmiştir. Berlin bir entegrasyon yasal bir görev haline getiren ilk federal eyalettir. Ve çok farklı bir "inşaat alanı" daha, Berlin hauptschule-

GREGOR GYSI

leri kaldırdı. Çünkü bu okul öğrencileri damgalıyor. Çocuklara şu deniliyordu: Hiçbir geleceğiniz yok. Ama en azından insanların geleceğini, yaşamlarının bu erken dönemlerinde reddetmemek gerektiğini söylemek mümkün olsun. Eğitim politikalarında yürütülen bir dizi çalışmayla göç kökenli öğrenciler arasındaki okulu terk etme rakamları yüzde 50 oranında azaltılabilmektedir. Elbette bu yeterli değil, ama bir şeylerin gerçekten değişmesi için, değişimi isteyen bir siyasi iradenin zorunlu olduğu-

kusuz yüksek miktarda olacaktır, her halükârda iyi yapılmış bir yatırım olurdu. Bu arada: Rütli Okulu'nda okuyan öğrencilerin yüzde 86'sı göç kökenli ve yüzde 78'i öğrenim gereçlerinden ücretiz yararlanma hakkına sahip (sosyal yardım alan kesim).

Burada da görüldüğü gibi entegrasyon politikalarının dil edinimine odaklanması konuyu saptırıyor. Elbette yaşadığım ülkenin dilini bilmek, bu ülkede her yönüyle daha iyi hareket edebil-

Avrupa Adalet Divanı uygulamaya karşı karar almış olup, gerekçeli kararı ise bu uygulamayla ilgili ilksel bir eleştiri içermemiştir. Ama dil uygulaması yanlış ve partim onu haklı olarak reddediyor.

Meslek diplomalarının artık kabul edilmesi önemli. Bu yapılmazsa insanlar yalnızca çalışmaktan alıkonulmuş olmaz, insan kaynakları da kullanılmamış olur. Bu konular sıkça tartışılıyor, ama siyasi kararlılık eksik. Kamu kurumlarını neden göçmenlere açmıyoruz? Bu, kamu hizmetleri kadar kültürel kuruluşlar ve medya kuruluşları için de geçerli. Bu da insanların bu toplumdaki yaşamla özdeşleşmelerini kolaylaştırır. Ve göçmen olmayanlara göçün ne kadar normal olduğunu kavramalarını sağlar.

Sonuçta siyasi entegrasyon gündemdedir. Birçok göç kökenli insan burada yaşamak ve Alman vatandaşı olmak istiyor. Ancak kendilerini bağlı hissettikleri bir ülke ile ilişkilerini kesmek istemiyorlar. Tek vatandaşlık siyaseti izleyenlerse bunu talep ediyor. Bazen Alman vatandaşlığının yanı sıra ikinci bir vatandaşlıktan vazgeçmemenin güçlü ekonomik gerekçeleri de var. Bence bunlar kabul edilebilir nedenler. Alman vatandaşı olduğu için hiç kimseye dezavantajlar dayatılamaz. Ben ayrıca geleceğin Alman vatandaşlarının mümkünse anayasaya ve hukuka bağlılıklarını belirtmelerini isteyen ve tespih çeker gibi tekrarlanan çağrılar da bir dayatma olarak görüyorum. İlk bu istek anayasa ve hukuk için belli bir toplumsal grubun tehlike oluşturduğunu varsayar, ki bu bir saçmalıktır. İkincisi basit bir bağlılık beyanı hiçbir anlam taşımaz ve üçüncüsü hukuku uyguladıklarında anayasaya bağlı olanlar yalnızca devlet kurumları ve siyasetçilerdir. Belki CSU için bu çok derin bir konu, ama özünde bu böyledir.

Toplumumuz göçmenlerin karşısına çıkarken şeffaf değil. Tehlike kokusu alıyor ve "hoşgeldin!" sözünü sınırlandırmalarla seslendiriyor. Mülteciler karşısında içe kapanıyor, ama ekonomik olarak yurtdışından talep edilen yüksek nitelikli işgücüne ilgi gösteriyor. Alman toplumunun kendi çabalarını gerektirmeyen ekonomik yararlılık Alman göç politikalarının marka özelliğidir. Almanya'da yaşayan göçmenlere bu her gün yeniden hissettiriliyor.

İstendiği takdirde bir şeyleri değiştirmenin mümkün olduğunu bilhassa Berlin'de gösterebilmiş olmak özellikle Sol Parti'nin bir kazanımıdır. Partimin entegrasyon politikalarına yaklaşımında belirleyici olan şey, entegrasyon sorunlarını göçmen sorunları olarak değil, aksine Alman toplumunun derin sosyal ve siyasal sorunları olarak görmemizdir.

ALMAN TOPLUMUNDA (HALA) EKSİK OLAN ŞEY, GÖÇ KARŞISINDA OLUMLU BİR TUTUM İÇERİSİNDE OLMAKTIR.

nu göstermektedir. Bir süre önce "TAZ" Gazetesi'nde eski Rütli Okulu hakkında bir haber okudum. İlk mezunlardan 18 öğrenci bir lise diploması ve 5 öğrenci de bir meslek yüksekokulu diplomasıyla okuldan ayrıldı. Zamanında yalnızca iki öğrenci lise mezuniyeti için tavsiye almıştı. Ve eskiden okulu terk etme oranı yüzde 20'yken bugün bu oran yüzde 5'tir. Başarım ortalaması Neukölln'ün genel ortalamasına çok yakın. Tabi bu okul yoğun destek aldı. Ancak bu durum okulun aleyhine değil, aksine varolan siyasi irade ile eğitim sistemimizin neleri başarabildiğini ortaya koyuyor. Ve yapılması gereken harcamalar, kuş-

mem için önemli. Ama dil kurslarında yalnızca belirli öğeler öğrenilebilir. Dil ise native speakers (doğal konuşucular) ile günlük ilişkilerde gerçekten öğrenilir. Ve bu ilişki özellikle iş yaşantısında varlık gösteriyor. Çoğunluk toplumunun entegrasyonla ilgili tutukluluğu devam ettiği sürece mevcut durum devam edecek. Almanca kurslarında öğrenilenler her gün devreye girmediği ve derinleştirilmediğinde tekrar hızla edilgenleşecektir. Entegrasyon politikaları bu düşüncüyü kavrayabilse birtakım kazanımlar elde edilmiş olur. Aile birleşiminin Almanca yeterlilik belgesi koşuluyla bağlanması son derece ayrımcıdır.

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Claus Melter | Esslingen Yüksekokulu

Almanya'da Eğitim Alanında Uygulanan Sistematik Kurumsal Irkçılık

Almanya ırkçı bir ülke mi? Bu soru birkaç yönden sorunlu görünüyor. Bu soru bir yandan kapalı bir sorudur ve ancak kesin bir evet ya da hayır ile yanıtlanabilir. Öte yandan “olmak” durumu, bir başka ifadeyle bu ülkenin, günümüz toplumunun oluş ve varlığını içeren tasarımın ne olduğunu sormak gerekir. Bir toplumun tamamı ırkçı olarak sınıflandırılabilir mi? Bunu da somutlaştırmak gerekir. Baştaki soruyu ayrıntılandırılabilir: Federal Almanya'da ırkçı tanımına uygun ve sistematik, kanıtlanabilir kurumsal uygulamalar var mı? Burada söz konusu olan şey, eylemlerin sistematik, kanıtlanabilir kurumsal uygulamalar olduğunu hangi ölçütlerin belirlediği ve uygulamaların hangi ölçütlere göre ırkçı olarak adlandırılabilir ya da adlandırılıp adlandırılmayacağıdır.

Kurumsal Irkçılık

Almanya'da kurumsal ırkçılık İngiltere'de Stephen Lawrence Inquiry'e dayanarak, “kurumların/kuruluşların (yasalar, genelgeler, yönetmelikler ve erişimi sağlayan kurallar, çalışma biçimleri, usule ilişkin düzenlemeler ve süreçler aracılığıyla) ya da çalışanlarının, etnisiteleştirilmiş, ırksallaştırılmış ve kültürselleştirilmiş kişilere, dini topluluk üyelerine, “Alman olmayan” veya “Hristiyan olmayan” (Melter 2006, 27) ya da “yerleşik değil” (bkz. Strauß 2011) sınıflandırmasına giren kişilere karşı uyguladığı ya da uygulanmasına göz yumduğu, dışlayıcı, dezavantaj yaratan ya da uygunsuz ve böylece profesyonel olmayan eylemleri şeklinde anlaşılabilir. Bu tanımlamada ulusal devletin uyguladığı ayrımcılık ile ırkçı ayrımcılık, iç içe giren ayrımcılık biçimleri olarak görülüyor, analitik olarak ulusal devletin bazı ayrımcılıkları ırkçı ayrımcılık olarak görülemez. Ancak genelde Alman olmamanın sosyal tanımlaması ırkçı tasarımlarla bağlantılıdır. Temel soruyu tekrarlayalım ve farklı formüle edelim: Federal Almanya'da okula devam eden öğrenciler ırkçı tarzda ve sistematik olarak sınıflandırılıyor mu ve Alman, beyaz, Hristiyan ve/ya da yerleşik değil kategorilerine göre ayrılan öğrenciler, Alman, beyaz, Hristiyan ve yerleşik olarak sınıflandırılan öğrencilere kıyasla, kaynaklara, olanaklara ve de destek uygulamalarına erişimde dezavantajlı konumda mı?

Birçok görgül araştırma, ırkçı tarzda “diğerleri” olarak görülen ve öyle davranılan farklı grupların bu ırkçı dezavantajlara maruz kalıp kalmadığı sorusuna olumlu bir yanıt veriyor: Romanlar ve Sintiler, siyah Almanlar, Türk göç geçmişine sahip öğrenciler vb. (Ozawa 2014; Sachverständigenrat deutscher Stiftungen zu Integration und Migration 2014; Antidiskriminierungsstelle des Bundes/Zentrum für Türkeistudien und Integrationsforschung 2013; Karayaz 2013; Rottleuthner/ Mahlmann 2011; Strauß 2011; Herzog-Punzenberger/

Schnell 2011; Gomolla/Radtke 2009; Boos-Nünning/ Karakasoglu 2006).

PISA gibi uluslararası araştırmalar (bkz. Huisken 2006) ya da TIES araştırması Federal Almanya'da ırkçı tanımlama nedeniyle “farklı” olarak görülen öğrencilerin sistematik bir ayrımcılığa tabi olduklarını doğruluyor. TIES araştırmasında en büyük göçmen grubu ve onu izleyen kuşak (Türk göç geçmişine sahip öğrenciler) ile aynı gelir düzeyine sahip çoğunluk çocukları ve ikinci büyük göçmen grubu karşılaştırıldı (bkz. Simon 2008). TIES ve farklı araştırmalar göç geçmişine sahip, mali durumu itibarıyla yoksul ya da/ve engelli olarak görülen öğrencilerin sistematik ayrımcılığa maruz kaldığını kanıtlamıştır (bkz. Melter/Karayaz 2013). Ve araştırmalar birçok ülkede eğitim alanında gözlemlenen ayrımcılık boyutlarının çok daha düşük olduğu ayrıca görülmektedir.

Alman ve Avusturya eğitim sistemlerinde karşılaşılan ayrımcı uygulamalara ilişkin bu bilgi neredeyse 100 yıllık bir bilgidir. Siegfried Bernfeld gelir düzeyi düşük ailelerden gelen öğrencilerin okulda sistematik ayrımcılığa maruz kaldıklarını 1927'de yazmıştı (Bernfeld 1927). Ve eğitim alanındaki bu durumun tarihsel sürekliliği örneğin Romanlara, Sintilere ve Siyah Almanlara karşı da kanıtlanmaktadır (bkz. Addick/ Mehnert 2001; Oguntoye u.a. 2006; Strauß 2011). Cinsiyet, sınıf, engellilik ve ırkçılık ilişkileri daima ve hala ulusal devletlerde ve sömürgelerde eğitim sistemi aracılığıyla sağlamlaştırılmakta ve yeni koşullara uyumlandırılmaktadır.

İrkçi Toplumsal Söylemler, İrkçi Profiller Oluşturmak ve İrkçi Tehdit Steryotipleri

Son yıllarda özellikle Sarrazin'in ırkçı, sosyal darvinist ve de Müslüman karşıtı görüşleri Alman kamuoyunun gündemindeydi (bkz. Friedrich 2011). Gerek Sarrazin'in ırkçı kitabının satışlardaki başarısı, gerek partisi SPD'nin ve diğer siyasi elitlerin mesafeli davranmaması Avrupa Birliği tarafından kınanmıştır. Bu ırkçı steryotipler kadar, genel olarak polisin gösterdiği ırkçı kontrol ve soruşturma yöntemleri ve özellikle NSU seri cinayetleri kapsamında adli kovuşturmanın uygulamaları, polis ve kovuşturma kurumlarına ve de siyasete olan güveni kalıcı biçimde topyekün zedelemiş (bkz. Alman Federal Meclisi) ve toplumsal atmosferi, böylelikle de öğrencileri, ebeveynleri ve öğretmenleri olumsuz etkilemiştir.

“Stereotip Threat” ya da steryotip tehdit kavramı uluslararası ayrımcılık araştırmalarında kullanılan bir kavramdır (bkz. Goff u.a. 2008). Bu tehdidi ikiye ayırmak olanaklı: 1) Öğretmenler erişim, destek ve değerlendirmeler konusunda olumsuz tahminleri ve olumsuz tutumları ile öğretmenleri tehdit ediyor. 2) Öğrenciler olumsuz tahmin ve tutum gerçeğinin ya da olasılığının bilinci ya da beklentisi içerisinde,

Paul Mecheril bu ikinci noktayı ırkçılık deneyimi beklentisi olarak adlandırıyor (bkz. Mecheril 2006). Öğrencilerin ırkçı steryotipler nedeniyle güveni sarılabılır, başarı gücü düşebilir, değersizleştirmeyi özümseyebilir ya da onu reddedebilir ve dönüştürebilir (bkz. Ozawa 2014). Adı geçen araştırmalarda, kurumsal ırkçılık kavrayışı anlamında (bkz.: yuk.), genelde belirsiz değil, aksine ırkçı steryotipler gündemdedir, eğitim sisteminde kurumsal ırkçılık söz konusudur (bkz. Gomolla/Radtke 2009). Frank Olaf Radtke ırkçı tarzda tasarlanmış gruplara karşı polisin yürüttüğü takip yöntemleri, beyaz Alman olarak görülen şahısların takip edilmesi ve de ırkçı saldırıya uğrayan kişilerin adli kovuşturma kurumlarınca korunmaması (bkz. Amadeu-Antonio Vakfı 2012) ile eğitim sisteminde varolan ırkçı ayrımcı mantık ve mekanizmaların birbiriyle uyumunu öne çıkarıyor (bkz. Radtke 2013).

Eğitim sisteminde ırkçı ayrımcılık – bu okul başarılarına rağmen iş piyasasında yaşanan ayrımcılıkla artıyor – (atfedilen) göç geçmişine sahip ya da sahip olmayan ailelerin iş piyasasına erişimini zorlaştıran ve düşük gelirli olmalarına yol açan sonuçlar doğuruyor. “Göç kökenli aileler, göç kökenli olmayanlara kıyasla toplamda yaklaşık iki kat daha fazla yoksullaşma tehlikesiyle yaşıyor. Hatta göç kökenlilerin ve yabancı ülke vatandaşlarının yoksullaşma riski oranları, göç kökenli olmayanlara kıyasla üç kat yüksektir. (...) Böylece 2009 tarihli temsili nüfus sayımının özel analizine göre, göç kökenli aileler, yoksullaşma tehlikesiyle karşı karşıya olan 18 yaş altı çocuk sahibi tüm ailelerin %45'ini oluşturuyor. Özellikle aileler tek ebeveynli ya da üç ve üzeri çocuk sahibi ise yoksullaşma riski oranları daha da yükseliyor” (Federal Hükümet 2013).

Eğitim Sisteminde İrkçılığa Karşı Değişik Yaklaşımlar

Mechthild Gomolla (2010), Imir/Inssan/Life (2013) örgütleri ya da Kiyoshi Ozawa (2014) eğitim sisteminde ırkçı ayrımcılığın algılanması ve konu edilmesi, ırkçı ayrımcılığa maruz kalanların özörgütlenmeleri ve de şikayet yönetimi ile ilgili kapsamlı öneriler hazırlamışlardır. Eğitim sisteminde tüm öğrencilerin eşitlenmesine odaklı zorunlu değişikliklerin yanı sıra (tam gün uygulaması, sekizinci sınıfa kadar birlikte öğrenim ve bireysel öğretim bilgisi – bkz. Melter/Karayaz 2013), çoğunluk toplumu ve eğitim kurumlarının uyguladığı, “farklı” olarak görülen kişilerin tarihsel sürekliliğe sahip ırkçı ayrımcılığa maruz kalmasının – özellikle eğitim sisteminde – nihayet konu edilmesi, bu ırkçılığın azaltılması ve kaldırılması için uzun soluklu olmak ve birçok anlaşmazlığı aşmak gerekecek. Alana Lentin'in belirttiği gibi, genelde böylesi değişim süreçlerine ezilen grupların özörgütlenmelerinin, belki

de kendiliğinden onlarla dayanışmaya giren seçkinlerin ve ardından kısmen eleştirilen kurumların devreye girmesiyle başlayabilir (bkz. Lentin 2004). Buna karşın Federal Hükümet'in son 30 yılda izlediği entegrasyon ve eğitim politikası, esas itibarıyla tüm öğrencilere ve de tarihsel ve güncel ırkçı eşitsizliğe karşı sistematik çabalar göstermek yerine, “farklı” olarak tasarlanmış öğrencilere atfedilen eksikleri gidermeye ağırlık vermiştir.

Kaynak

- Addick, Christel/ Mehnert, Wolfgang (2001): Deutsche Missions- und Kolonialpädagogik in Dokumenten – eine kommentierte Quellensammlung aus den Afrikabeständen deutschsprachiger Archive 1884 – 1914 Frankfurt
- Antidiskriminierungsstelle des Bundes/ Stiftung Zentrum für Türkeistudien und Integrationsforschung (2013): Wechselwirkung zwischen Diskriminierung und Integration. Analyse bestehender Forschungsstände. Berlin
- Amadeu-Antonio-Stiftung 2012: Das Kartell der Verharmloser. Wie deutsche Behörden systematisch rechtsextremen Alltagsterror bagatelisieren. Berlin
- Bernfeld, Siegfried (1927): Sisyphos oder die Grenzen der Erziehung. Frankfurt am Main
- Boos-Nünning, Ursula/ Karakasoglu, Yasemin (2006): Viele Welten leben. Münster u.a.
- Bundesregierung (2013): Lebenslagen in Deutschland Armuts- und Reichtumsberichterstattung der Bundesregierung. Berlin
- Deutscher Bundestag (2013): (NSU-Untersuchungsausschuss-Abschlussbericht) Deutscher Bundestag Drucksache 17/14600. 7. Wahlperiode 22. 08. 2013 . Beschlussempfehlung und Bericht des 2. Untersuchungsausschusses nach Artikel 44 des Grundgesetzes“. Berlin
- Friedrich, Sebastian (Hrsg.) (2011): Rassismus in der Leistungsgesellschaft. Analysen und kritische Perspektiven zu den rassistischen Normalisierungsprozessen der „Sarrazindebatte“. Münster
- Goff, Phillip Atiba/ Steele, Claude M./ Davies, Paul G. (2008): The Space Between Us: Stereotype Threat and Distance in Interracial Contexts. In: Journal of Personality and Social Psychology 2008, Vol. 94, No. 1, 91–107
- Gomolla, Mechthild (2010): Institutionelle Diskriminierung im Bildungs- und Erziehungssystem. Berlin Zu finden unter: <http://www.migazin.de/2010/04/22/institutionelldiskriminierung-im-bildungs-und-erziehungssystem/> (Zugriffsdatum 15.08.2014)
- Gomolla, Mechthild/Radtke, Frank-Olaf (2009): Institutionelle Diskriminierung. Die Herstellung ethnischer Differenz in der Schule, Wiesbaden
- Herzog-Punzenberger, Barbara/Schnell, Philipp (2011): Bildungsforschung (in) der Migrationsgesellschaft. Entwicklungen und Perspektiven in Österreich. In: http://www.uni-graz.at/paedabw_w_schnell_herzog-punzenberger.pdf (Recherchedatum 15.11.2011)
- Huisken, Freerk (2006) Der „PISA-Schock“ und seine Bewältigung. Oder: Wie viel Dummheit braucht die Republik? Wiesbaden.
- Imir/Inssan/Life (2013): Diskriminierungsfreie Schule – eine bildungspolitische Notwendigkeit. Policy Brief. Arbeitspapier.
- Karayaz, Erol (2013): Männliche Jugendliche mit Migrationshintergrund: Ergebnisse eigener Untersuchungen und was diese für eine diversitätsbewusste Pädagogik bedeuten können. Oldenburg
- Lentin, Alana (2004): Racism & Anti-Racism in Europe. London
- Mecheril, Paul (2006): Was Sie schon immer über Rassismuserfahrungen wissen wollten. In: Leiprecht/Kerber (Hrsg.): Schule in der Einwanderungsgesellschaft. Schwalbach/Ts.
- Melter, Claus (2006): Rassismuserfahrungen in der Jugendhilfe. Eine empirische Studie zu Kommunikationspraxen in der Sozialen Arbeit. Münster u.a.:
- Melter, Claus/Karayaz, Erol (2013): Die fehlende Debatte über Diskriminierungsformen im Bildungssystem in Österreich und Deutschland. In: Mecheril, Paul/Thomas-Olalde, Oscar, Arens, Susanne/Romaner, Elisabeth/Melter, Claus (Hrsg.): Migrationsforschung als Kritik? Wiesbaden, S. 245-260
- Oguntoye, Katharina/ Ayim, May (Opitz)/ Schultz, Dagmar: Farbe bekennen. Afro-deutsche Frauen auf den Spuren ihrer Geschichte. Berlin 2006
- Ozawa, Kiyoshi (2014): Underrepresentation of male youth with migration background at higher education in Germany: Voices of society vs. voices of youth. Oldenburg Dissertation
- Radtke, Frank-Olaf (2013): Schulversagen. Migrantenkinder als Objekt der Politik, der Wissenschaft und der Publikumsmedien Der Essay beruht auf einem Vortrag bei der von NAVEND – Zentrum für Kurdische Studien e. V. veranstalteten Fachtagung „Chancen durch Vielfalt in Bildung und Erziehung“ in Berlin am 20. Februar 2013 und wurde vom Autor im September 2013 für den Mediendienst Integration aktualisiert.
- Rottleuthner, Hubert/ Mahlmann, Matthias (2011): Diskriminierung in Deutschland. Vermutung und Fakten. Baden-Baden
- Simon, Patrick (2008): Discrimination in the TIES-Survey. A cross country comparison on the Turkish Second Generation. Amsterdam
- Sachverständigenrat deutscher Stiftungen zu Integration und Migration (2014): Diskriminierung am Ausbildungsmarkt Ausmaß, Ursachen und Handlungsperspektiven. Berlin
- Strauß, Daniel (Hrsg.) (2011): Studie zur aktuellen Bildungssituation deutscher Sinti und Roma. Dokumentation und Forschungsbericht. Marburg.

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Rainer Geißler | Siegen Üniversitesi

Geçmişteki Yabancı Suçlarından Günümüzdeki Göçmen Suçlarına

Toplumsal anketler Alman toplumu içinde yabancı suçlular steryotipinin 1990'lı yıllardan bu yana çok yaygın olduğunu göstermektedir. “Yabancılar Almanlardan daha fazla suç işliyor” ifadesi 2006'da yalnızca küçük bir azınlık tarafından – Doğu Almanların %31 ve Batı Almanların %36'sı – reddedilmiştir; nüfusun yaklaşık yarısı – Doğu ve Batı'da %45 – bu ifadeyi onaylamıştır. 100 yıl önce Amerikalı sosyobilimci Walter Lipmann'ın “Public Opinion” (1922) adlı eserinde sorduğu gibi, “kafamızdaki bu resimler (pictures in our heads)” ile “dış dünyanın gerçekleri (features in the world outside)” birbiriyle uyuyor mu?

Resmi istatistikler ve kriminal araştırmacılık, Alman göç toplumunun “kriminal gerçeklerinin” ne yazık ki çok yetersiz bir kesitini saplıyor. Öyle ki resmi kriminal istatistikler – örneğin her yıl yayımlanan ve çok sık alıntı yapılan “Polis Kriminal İstatistikleri” (PKS) – yaklaşık on yıldır Almanya'da yabancılardan daha fazla göç kökenli insanın yaşadığı bilindiği halde – özellikle Alman vatandaşlığına alınanlar ve çocukları, Doğu ve Güney Avrupa'dan gelen etnik Almanlar (Aussiedler/Spätaussiedler) –, hala salt birer yabancı istatistiği olmaya devam ediyor. 2011'de yapılan son nüfus sayımında 15 milyon göçmenin yalnızca 6,6 milyonu yabancılardan oluşuyordu. Kriminal istatistiklerde kullanılan yabancı kavramının ikinci olumsuz yönü ayırım yapma becerisinin yetersiz olmasıdır. “Yabancı” ya da “yabancı suçları” gibi genelleştirmeci bir kategoriyle birbirinden ayrılması gereken gruplar aynı kefeyle koyuluyor ve karıştırılıyor. Yanlış anlaşılmalrı, hatalı genelleştirmeleri ve önyargıları engellemek için aşağıdaki en az dört grubu birbirinden ayırarak incelemek önemli: Göçmen işçiler ve aileleri, iltica başvurusunda bulunanlar ve sığınmacılar, yasal olmayan yollarla sınırlararası hareket eden kişiler ve de kriminaller – PKS son grubu “turist/yolcu” olarak adlandırmaktadır. Almanya'da suç işlemek için sınırı geçiyor, ama Almanya'da ikamet etmiyorlar – dolayısıyla göçmen değiller. Bu dört grup salt birbirinden çok farklı nedenlerle Almanya'da bulunmuyor, yaşam perspektifleri, yaşam koşulları ve fırsatları (örneğin entegrasyon boyutları) temelden farklıdır. Buna göre suç boyutları da farklılık göstermektedir. “Yabancı” gibi genelleştirmeci bir kavram bu önemli farkları silmektedir.

Mevcut eksiklere rağmen “yabancıların” PKS'deki yüksek oranları 90'lı yıllarda siyasi liderler ve medya tarafından kamuoyuna taşınmış ve ardından kabul edilemez bir şekilde toplumdaki

yabancı oranlarıyla karşılaştırılmıştır. Yabancıların sözde çok yüksek olan “ithal suçlarına” karşı uyarılarda bulunulması, göç üzerine yürütülen ve “Almanya bir göç ülkesi değildir” sloganının baskın olduğu bu dönemin kamuoyu tartışmalarına uygundu.

PKS'nin yabancı gömen işçilerin suç boyutlarıyla ilgili ayrımlanmış analizleri 1990'larda iki önemli olguyu gün yüzüne çıkardı:

1. Yabancı göçmen işçiler ve aileleri – Türkiye ve Eski Yugoslavya'dan gelen birçok konuk işçi buna dahil – en az Almanlar kadar yasalara uyuyor. 1993'te

olaylarda şüpheli olma oranları yerleşik nüfustaki oranlarından biraz daha düşüktü. Nitekim şüpheli göçmenler Alman şüphelilere kıyasla çok daha sık polise ihbar edilmelerine rağmen bu oran düşüktü.

2. Bir grubun kriminalliği ve kriminalleştirilmesi onun sosyal durumuna – vasıflılık düzeyi ve meslek statüsüne, yaş ve cinsiyetine ve de ikamet ettikleri bölgelere göre birleşimine – sıkı sıkıya bağlıdır. Özellikle düşük niteliklere ve statüye sahip insanlar, ayrıca gençler ve genç yetişkinler, erkekler ve de büyük kentlerde yaşayanlar, yüksek nitelikli ve yüksek statüye sahip insanlara, yetişkin, kadın ya da kırsal nüfusa kıyasla daha sık şüpheli sıfatıyla poliste kayıtlıdır. Bu nedenle grupları doğru bir karşılaştırmaya tabi tutmak için, onların sosyal durumlarını dikkate almak gerekir. Bir dizi araştırma yabancı göçmen işçilerin ve ailelerinin, benzer sosyal konumda olan Almanlara kıyasla yasalara çok daha fazla bağlı olduğunu göstermiştir.

1997'de Kuzey Ren Vestfalya'da gençlerin kaldığı cezaevlerindeki durum bu savı doğruluyor. Hükümlülerin %37'si yabancıydı, dörtte üçü (%28) yerleşik yabancı nüfusa ait gençlerdi. Yabancılar yerleşik nüfus içerisindeki akranlarının %19'unu oluşturduklarından, cezaevindeki oranları iki kat yüksekti. Ancak sosyal durumları dikkate alındığında ise genç Almanlar genç yabancılara kıyasla çok daha sık demir parmaklıkların arkasına kapatılıyor. Yabancı hükümlülerin neredeyse tümü (%96) herhangi bir meslek eğitimini tamamlamış değildi ve %74'ü suç işlediklerinde işsizdi.

Birçok yabancı Alman akranlarıyla karşılaştırıldığında, bir meslek sahibi olma oranları dört kat az olduğundan, çok daha ağır bir yük altında kalmış olmaları gerekiyor. Böylece cezaevlerindeki oranlarının bu denli yüksek olması, göçmen işçilerin ve eski konuk işçilerin çocuklarının meslek eğitimi ve entegrasyonlarında yaşanan eksiklerin bir sonucudur.

“Yabancı işçilerin” (İsviçreliler “Fremdarbeiter” diyor) Almanya'ya kıyasla daha erken ve yüksek sayıda düşük vasıflı işlere yerleştirildikleri İsviçre'de yapılan bir araştırma, 1990'lı yıllarda

cezaya çarptırılmış suçlular konusunda şöyle bir sonuca varıyor: Yabancılar benzer sosyal koşullara sahip İsviçrelilere kıyasla daha nadir cezalandırılıyor, yabancılar “son derece uyumlu” ve İsviçrelilerden daha az suç işliyor.

Benzer sosyal koşullara sahip göçmenlerin yasalara daha bağlı olmasına iş araştırmaları mantıklı bir açıklama sunuyor: Yabancı işçiler beklentilerinde daha mütevazı, uyumlu olmaya yatkın ve ağır iş ve yaşam koşullarını daha çabuk kabulleniyor. Almanlara kıyasla her ne kadar gece vardiyasında ve vardiyalı işlerde daha sık çalışıyor, ağır ve tehlikeli, pek boş zaman bırakmayan ve katılımın olmadığı işleri yapıyor ve daha sık işsiz kalıyor olsalar da, işlerinden Alman meslektaşları kadar memnunlar.

İki binli yıllarda gençlik suçlarıyla ilgili bir dizi araştırma yapıldı. Bu araştırmalar göçmen suçları konusuna daha ayrıntılı bir bakış sunuyor, çünkü onlar salt yabancılar ve Almanlar arasında değil, göç kökenli ve göç kökenli olmayan gençler arasında da ayırım yapıyor ve de kriminal istatistiklerin erişemediği, adına karanlık alan denilen kriminal tutumu aydınlatıyor.

1980'lerin karanlık alan analizleri, Alman vatandaşı olmayan gençlerin Almanlardan daha kriminal olmadığını ya da bu oranın biraz ya da yüksek olduğunu göstermektedir. Günümüzde de mala zarar vermek ve (dükkanlarda) hırsızlık gibi küçük ve orta ölçekli suçlarda, göç kökenli gençlerle yerliler arasında pek bir fark yok. Çoğu kez mükerrer şiddet kullanan ve kriminal etnik çeteler

oluşturan kişiler ve ağır şiddet suçları bir istisna oluşturuyor. Kullandıkları acımasız şiddet manşetleri kaplıyor ve kamuoyunda büyük dikkat çekiyor. Bu olaylara özellikle Türkiye'den, Arap ülkelerinden, İtalya, Eski Yugoslavya ve Arnavutluk'tan gelen gençler bulaşıyor. Aralarında etnik Alman ailelerden birçok gencin de olduğu, Eski Sovyetler Birliği'nden gelen kesim daha nadir de olsa bu tür olaylara karışıyor. Nedenleri sorulduğunda ise aile içi şiddet ve şiddetli meşrulaştırılan erkeklik normlarına (“namus kültürü”, “maçoluk”) işaret edilmekte. Bunlardan daha önemlisi ise dışlanma deneyimleri, ekonomik entegrasyonda yaşanan ciddi eksikler (işsizlik, yoksulluk) ve de özellikle eğitimde hala devam eden belirgin bir eşitsizliktir. Almanya'daki “Türk” kenti ve öğrencilerinin beşte biri Türkiye kökenli olan Duisburg'da yapılan bir uzun dönem araştırmasının sonuçları çok bilgilendirici. 13 ila 20 yaş arası Türk kökenli göçmenler yerli akranlarına kıyasla daha sık şiddet suçları işlemiyor ve mükerrer şiddet olaylarına (en az 5 olay) daha sık karışmıyor. Bu durumun Duisburg eğitim politikasının bir başarısı olduğunu gösteren ipuçları var: Türk kökenli gençler yerli gençler kadar lise üst sınıflara geçmeyi başarıyor – genelde tümleş okullara (Gesamtschule) geçiş yapırlarken, yerliler düz liselere (Gymnasium) devam ediyor. Benzer deneyimlere Hannover'de de rastlanıyor: 1998 ila 2006 yılları arasında 9. sınıfa devam eden Türkiye kökenli öğrencilerde mükerrer şiddet olaylarına karışanların oranı yüzde 15'ten yüzde 7'ye gerilerken, lise öğrencilerinin oranı yüzde 9'dan yüzde 15'e ve realschuleye devam eden öğrencilerin oranı yüzde 44'ten yüzde 55'e yükseldi. Görüldüğü kadarıyla genç göçmenler eğitim sistemine – ve buna bağlı olarak – iş piyasasına gerektiği gibi entegre edilebildiklerinde kriminal özellikleri yok olmaktadır. Federal Hükümet'in Göçmenlerden Sorumlu ilk Devlet Bakanı Heinz Kühn bundan otuz beş yıl önce, 1979'da yayımladığı memorandumuyla bu sorunsala işaret etmişti.

Almanya'nın Nitelikli İşgücü Açığı Var mı?

Almanya'da konjonktür ne zaman bir ekonomik durgunluktan çıksa ve üretim yeniden biraz artsa, şirketler ve üye dernekleri sözde varolan bir nitelikli işgücü açığından yakınmaya başlar. Bu on yıllardır bilinen bir ritüeldir. Son yıllarda ise gelecekte yaşanacak tehlikeli bir demografik dönüşüme işaret edilmesi buna eklenmiştir. Toplum giderek yaşlanıyor ve iş piyasasına giderek daha az sayıda genç geçiş yapıyor, çünkü doğum oranlı uzun süredir düşük. Ancak demografik dönüşümün uzun süredir devam etmekte olduğu gözden kaçırılıyor. 2000'den 2012 sonuna kadar 15 ila 64 yaş arası nüfus, bir diğer ifadeyle çalışabilir olarak görülen yaş grubu, 2,7 milyon düzeyinde azaldı. Çalışmakta olan ya da iş arayan işgücü ise aksine aynı zaman diliminde 1,5 milyon artmıştır. Pekiyi ne oldu? Aslında beklenmesi gereken oldu: Pazar ekonomisine dayalı ekonomik sistem ve toplum, değişim karşısında esnek davrandı. Çalışmakta olan grup içerisinde özellikle 55 yaş üzerindekilerde önemli bir artış yaşandı. Bu gelişmeyi ayrıca elverişli kılan şey, ağır işlerin önemini yitirmesi ve yaşlı işçilerin 20 yıl öncesine kıyasla daha iyi vasıflandırılmış olmasıdır. İyi vasıflandırılmış işçiler yaptıkları işle daha çok özdeşleşebiliyor ve daha uzun bir süre iş hayatına devam edebiliyor. Öte yandan, eskiden neredeyse bir gençlik kültürüyle yaşayan işletmeler çalışanlarına şimdi daha uzun bir dönem tutunuyor. Özetle: Demografik dönüşümler son derece etkili olsa da, işgücü potansiyelinin zayıflamasına yol açmamıştır.

İş piyasasında biraz sıkıntı yaşandığında artan fiyatlar hemen bunun nedeni olarak görülüyor. İşçi sayısı azaldığında ücretler artmak zorunda. Ama ücret artışı olmadı. Avrupa'daki diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, Almanya'da 2000 yılına girildiğinde ücret artışı düşük bir seyir izliyordu. 2000 yılından bu yana brüt ücretler reel oranlarla yılda ortalama ancak %0,3 düzeyinde artmıştır; 2013'te ücret artışı %0,9 oranla daha yüksek olmuş ve buna rağmen zayıf kalmıştır. Hatta nitelikli işgücünün reel saat ücretlerinde son olarak bir gerileme yaşanmıştır. Bu gelişme şu an bir nitelikli işgücü açığı olduğunu destekleyen bir durum değil elbette.

Almanya'da, benzeri salt Orta Avrupa ülkelerinde (İsviçre, Avusturya) görülen bir meslek eğitime rastlanmaktadır. Bir tarafta – dünyanın her yerinde olduğu gibi – geleceğin akademisyenleri yüksekokullarda yetiştirilir. Diğer tarafta orta ölçekli bir yeterliliğin (Qualifikation) edinilmesi amacıyla ikili sistem bulunmaktadır. Bu sistemde genç insanlar, çıraklar, özellikle şirketlere bağlı işletmelerde yetiştirilir ve ek olarak birkaç gün meslek okuluna devam eder. Şu an üniversiteler Almanya'da hiç olmadığı kadar dolu. Özellikle doğa bilimleri, yazılım ve bilhassa mühen-

dislik dallarına adeta bir akın yaşandı. Tüm bu mezunları gelecek yıllarda iş piyasasında istihdam etmek zor olsa gerek. Çıraklık başvurusunda bulunan gençlerin sayısı ise azalıyor, çünkü demografik nedenlerle gençlerin oranı düşüyor ve yükseköğrenim görmek isteyenler giderek çoğalıyor. Şu an çıraklık alanında arz ve talep dengede. Kimi bölgelerde ise bugün bazı şirketler beklenen okul eğitime sahip çırak bulmakta zorlanmaya başladı.

Bununla birlikte söz konusu sıkıntıların aşılmasını sağlayacak olanaklar da var. Çıkış noktası her şeyden önce yalnızca az sayıda mesleğe yoğunlaşan meslek seçimi olmalıdır. Birçok genç günlük yaşam deneyimlerinden, arkadaş çevresi ya da ailelerinden tanıdıkla-

riye katlandı. Öte yandan işgücünde ciddi bir azalma görüldüğünde, farklı uyumlandırma mekanizmaları da devreye girer. Şirketler bu azalmayı önemli ücret artışları olarak hissedeceğinden, hemen karşı hamlelere başvururlar. Şirketler okul karneleri kötü olan öğrencileri de daha sık çıraklığa kabul etmeye başlar. Çalışanların mesleki eğitime de – ayrılan nitelikli işgücünün yerini doldurmak amacıyla da – artan oranda ağırlık verilir. Sonuçta işgücü tasarrufuna gitmek için rasyonelleştirme önlemleri alınır. Öyle ki işgücünde görülen azalmanın olumlu yönleri de ortaya çıkar, çünkü şirketler daha yenilikçi olmak zorunda kalır. Buna karşın işgücünde bolluk hantallığa neden olur. Ve elbette yurtdışından işgücü talep etmeye de çalışılır.

PAZAR EKONOMİSİNE DAYALI EKONOMİK SİSTEM VE TOPLUM,
DEĞİŞİM KARŞISINDA ESNEK DAVRANDI.

rı bir mesleği hedefliyor. Bazı meslekler adeta moda meslekler konumunda. Kızlarda kuaförlük ya da erkeklerde araba tamirciliği ve de boyacı ve cilacı bu tür moda meslekler arasında yer alıyor. Ancak mesleki fırsatlar bu mesleklerin bazılarında pek de iyi olmayabiliyor. Öte yandan gençlerin dörtte biri çıraklık eğitimini yarıda bırakıyor. Muhtemelen yanlış meslek seçimi de bunun nedenlerinden biridir. Bu yüzden gençleri iş yaşantısına iyi hazırlamak ve yeterince ya da hiç tanımadıkları, ama gelecekte gereksinim duyulacak mesleklere ilgisini uyandırmak gerekiyor. Dahası Almanya'da belli bir yaş grubunun yarısının akademik eğitimi hedeflemesinin doğru olup olmadığı sorusu tartışmalıdır. Elbette: Mühendis, doktor ya da yazılımcılara gelecekte de ihtiyaç duyul-

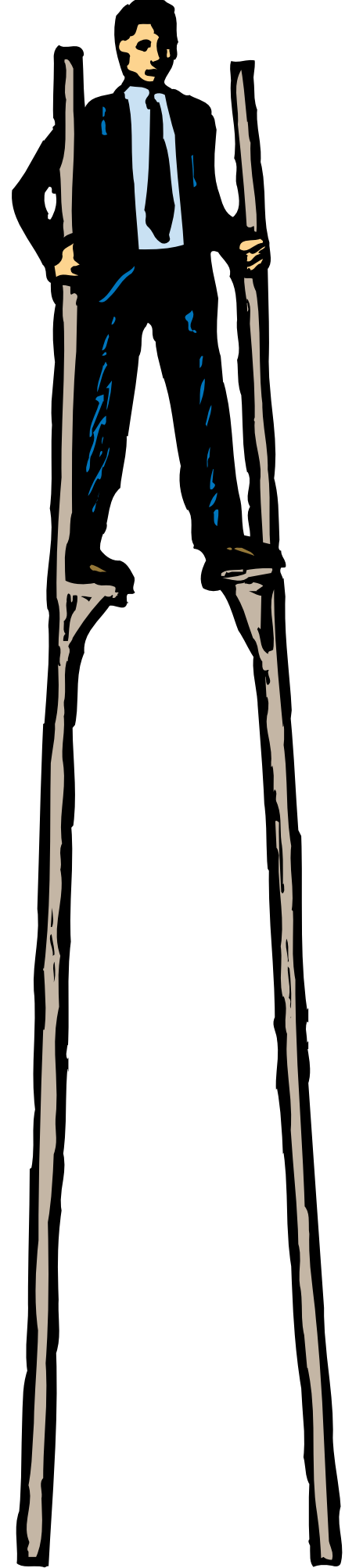
Acı bir gerçek: Avrupa Birliği tek başına geniş bir işgücü rezervi sunuyor – (Almanya hariç) 200 milyon. Son yıllarda da büyük göçler yaşandı. Henüz 2008 ve 2009'da ülkeye gelen ve ülkeden ayrılanlar birbirini dengelerken, o tarihlerden sonra AB ile gerçekleşen değişimde büyük bir göç artışı yaşanmıştır – 2013'te sayı 300.000 olmuştur. Alman iş piyasası AB yurttaşlarının büyük bir bölümüne açıktır; sınırlandırmalar Romanya, Bulgaristan ve Hırvatistan için geçerli. Öte yandan nitelikli işgücünün AB üyesi olmayan ülkelere gelmesi de olanaklı; ancak bir gelir sınırı belirlenmiştir. Bu kurala bağlı olarak gerçekleşen göç ise çok düşük seviyede olmuştur. Nedeni ise gelir sınırının çok yüksek değil, aksine çok düşük olmasından kaynaklanmıştır. Doktor ya da mühendislerin

AVRUPA'DAKİ DİĞER ÜLKELERLE KARŞILAŞTIRILDIĞINDA, ALMANYA'DA
2000 YILINA GİRİLDİĞİNDE ÜCRET ARTIŞI DÜŞÜK BİR SEYİR İZLİYORDU.

lacak. Ama eğitildikleri kadar toplum-bilimcilere gereksinim olup olmadığı kuşku götürür.

İyi bir meslek seçimi yapılırsa dahi gelecekte nitelikli işgücü açığı yaşanabilir. Çünkü demografik dönüşüm keskinleşerek ilerleyecek. Bugünden itibaren İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünyaya gelen ve doğum oranları yüksek olan gruplar artan oranda emeklilik yaşına giriyor. Bu gelişmeyi yaşlı işçilerin iş yaşamına daha uzun süre devam etmesiyle dengelemek zor görünüyor. Elbette bu bir yere kadar mümkün. Geçmişte de 65 yaş ve üzerindeki insanlar arasında dahi artan oranda çalışmaya devam edildiği görüldü. Sayıları son on yılda yarım milyon artarak

Almanya'da bir vasıflı işçi ücretine eşit bir ücret karşılığında çalışacakları düşünülmüştür. İş piyasası AB üyesi ülkelere gelmeyen ve meslek eğitimi almamış işgücü için geniş ölçüde kapalı. Bu, vasıfsız işçilerin iş piyasasındaki şansları çok zayıf olduğundan ve genelde işsiz kaldıklarından bir anlam taşıyor. Sözde sosyal hizmetler sisteminde yararlanma amaçlı göç üzerine yürüyen tartışma ise mantıksız. Göçmenlerin çoğu vasıflı insanlar. Ve eğer sosyal hizmetlerden haksız yere yararlanılması söz konusu olursa, o zaman bu göçmenlerin sorunu değil, aksine sosyal hizmetlerin yapılandırılmasıyla ilgili bir sorundur.

SEMPOZYUM 2014 KONUŞMACILARI

Prof. Dr. Drorit LENGYEL

10 Ekim 2011'den itibaren: Hamburg Üniversitesi eğitimbilimleri bölümünde W2-profesörü; çalışma alanı çokdillilik bağlamında eğitim ve öğretim.

4/2010-09/2011: Köln Üniversitesi'nde asistan profesör; ağırlıklı çalışma alanı "İki ve Çokdillilik Bağlamında Dil Tanılamaları".

12/2008-03/2010: Köln Üniversitesi "Tanılama ve Destek Merkezi'nde (ZeDiF)", "İki ve Çokdillilik Bağlamında Dil Tanılamaları" alanında akademik işlerden sorumlu öğretim görevlisi; ağırlıklı çalışma alanı "dil tanılama testleri".

09/2009-12/2009: Hamburg Üniversitesi "Göç Kökenli Çocuk ve Gençlerin Desteklenmesi (FörMig)" model programı kapsamında, "tanılama ve temel oluşturma amaçlı destek" alanında serbest bilimsel kadro.

08/2005-08/2009: Federal Yönetim ve Eyaletler Ortak Komisyonu'nun (BLK) Hamburg Üniversitesi'nde yürütülen "Göç Kökenli Çocuk ve Gençlerin Desteklenmesi (FörMig)" model programı kapsamında bilimsel kadro. Çalışma konusu: "Bireysel dil tanılama temelinde dil desteği".

04/2005-10/2005:

Köln Üniversitesi'nde yürütülen "Köln İkidilli Çocuk Yuvalarının Değerlendirilmesi" araştırma projesinde bilimsel kadro.

2008: Münih Üniversitesi Psikoloji ve Pedagoji Fakültesi'nde felsefe alanında doktora tezi.

Dorit GRIGA M.A.

1978 doğumlu olan Dorit Griga Berlin Hür ve Madrid Otonom Üniversitelerinde siyasal bilimler, milli ekonomi ve iletişimbilim bölümlerini okudu (M.A.). Yükseköğrenimi sırasında yaklaşık dört yıl boyunca Berlin Bilim Merkezi İş Piyasası ve İstihdam Politikaları Bölümü'nde (WZB) çalıştı. Öğreniminin ardından ilkin Gütersloh'da Bertelsmann Vakfı'nın "ELLI – European Lifelong Learning Indicators" Projesi'nde görev aldı, sonrasında iki yıl süreyle Hannover Alman Yükseköğrenim ve Bilim Araştırmaları Enstitüsü'nde çalıştı. Bu süre zarfında "Equinet – Enhancing Access Through a Focus on Equity" Projesi'nde etkin oldu. 2010'dan bu yana Bern Üniversitesi'nde doktora öğrencisi ve akademik asistan olarak görev yapmaktadır.

Ağırlıklı çalışma alanları şunlardır: Eğitim ve göç, iş piyasası araştırmaları, uluslararası karşılaştırmalı eğitim araştırmaları. Bazı yayınları: Dorit Griga ve Andreas Hadjar, 2014. "Migrant Background and Higher Education Participation in Europe. The Effect of the Educational Systems", in: European Sociological Review, 30 (3), 275-286.

Dr. Yeşim KASAP ÇETİNGÖK

Bilimsel Makaleler:

- Das Verhältnis von Konvergenz und Divergenz der nationalen Bildungssysteme: Der Fall Türkei. In Tertium comparationis 13 (2007), 2, S. 249-270; ISSN 0947-9732

- „Interkulturelle Kompetenz“ als Konzept kritischer Migrationsforschung. In „Migrationsforschung als Kritik? Spielräume kritischer Migrationsforschung. Springer Verlag (2013), S. 63-81; ISBN 978-3-531-19144-7".

- Methodologische Reflexivität oder die Reflexion der Methode? In Reflexive Wissensproduktion. Eine Einführung. Springer Verlag (2013), S. 149-167; ISBN 978-3-658-03111-4".

Prof. Dr. Kutlay YAĞMUR

Prof. Dr. Kutlay Yağmur Hollanda'nın Tilburg Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Lisans derecesini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden, Dilbilim yüksek lisans diplomasını Sydney Macquarie Üniversitesi'nden, Eğitim Bilim Yüksek Lisans diplomasını Avustralya'nın Charles Sturt Üniversitesi'nden ve Doktora diplomasını Hollanda'nın Radboud Üniversitesi'nden almıştır. Doçentlik ve profesörlüğü Tilburg Üniversitesi'nden alınmıştır. Çokdillilik, toplum dilbilim, kültürlerarası iletişim ve eğitim dilbilim alanında çalışmaları vardır. 2006 ve 2011 yılları arasında Türkiye Cito'da geliştirilen Öğrenci İzleme Sistemi programında bilim kurulu üyeliği ve Türkçe bölüm başkanlığını yürütmüştür. Türkçenin öğretimi ve dil becerilerinin ölçümü konusunda çok sayıda makalesi vardır. Türkiye'de 2005 yılından beri uygulanan yeni Türkçe programı ve üst düzey düşünme süreçlerinin geliştirilmesi konusunda eleştirel çalışmalar yapmıştır. Son dört yıldır öğrencilerin okuma sorunlarının erken saptanmasına yönelik olarak teknik okuma testinin geliştirilmesi konusunda çalışmaktadır. Pilot uygulamaları yapılan testin ülke genelinde norm tespiti için uygulamalar yapılmakta ve bulgular ulusal ve uluslararası konferanslarda sunulmaktadır.

Dr. Altay A. MANÇO

Dr. Altay A. MANÇO sosyal psikoloji dalındaki doktorasını Liège Devlet üniversitesinde (Belçika) tamamlamıştır; göçmen grupların toplumsal uyumlarını inceleyen birçok bilimsel araştırmanın yazarı ve Batı Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde, bu alanlarda aktif birçok kurum ve kuruluşun uzman danışmanıdır. 1996 yılında yine Belçika'nın Liège Kenti'nde Fransızca adı ile Institut de Recherche, Formation et Action sur les Migrations (IRFAM - www.irfam.org)'u kurmuştur. Bunu Türkçeye "Göç Tetkik, Eğitim ve Uygulama Enstitüsü" (GÖÇ-TE) olarak çevirebiliriz. GÖÇ-TE, kültür ve eğitim alanlarında geniş bir kitleye hitap eden araştırmacılar ve uygulama uzmanları tarafından yapılandırılmıştır. Enstitü, bir yandan toplumsal psikoloji dalında elde edilmiş araştırma verilerini sosyal yardım ve eğitim alanlarına uygularken, öte yandan toplumsal uyum, psikolojik gelişme ve kültürler ve kitlelerarası ilişkiler konularında pratik çalışmalar yürütmektedir. Belçika'da ve Avrupa'nın diğer bölgelerinde yaşayan göçmen toplulukların gelişimi ve özellikle bu gelişimin getirmiş olduğu kültürel ve kimliksel değişimler, sosyal ve psikolojik uyum olasılıkları enstitünün ilgi alanlarını oluşturan başlıca konular arasındadır.

PROGRAM

25 Ekim 2014 | Cumartesi

10:00 Açılış Konuşmaları

Şule Özkaya (T.C. Essen Başkonsolosu)
PD Dr. Dirk Halm (TAM Vakfı Bilimsel Araştırma)

10:30

10:45 I. Oturum

Almanya - Avusturya - İsviçre
Prof. Dr. Drorit Lengyel (Hamburg)
Dr. Yeşim Kasap Çetingök (Innsbruck)
Dorit Griga M.A. (Bern Üniversitesi)

12:30

13:00 II. Oturum

Hollanda - Fransa - Belçika
Prof. Dr. Kutlay Yağmur (Tilburg)
Prof. Dr. Mehmet Ali Akıncı (Radboud)
Dr. Altay Manço (IRFAM Enstitüsü)

14:45

15:00 Sunum

Sylvia Löhrmann (Kuzey Ren-Vestfalya)

15:30

17:15 III. Oturum

İngiltere - Danimarka - İsveç
Dr. Tözün İsa (Metropolitan Üniversitesi)
Susanne Jacobsen-Perez (Roskilde)
Eija Kuyumcu (Stokholm Üniversitesi)

17:30

19:15 IV. Oturum

ABD - Kanada - Avustralya
Prof. Christine Inglis (Sydney Üniversitesi)
Dr. Bahar Otçu-Grillman (Münster)
Dr. Burcu Yaman Ntelioglou (Tilburg)

Kapanış

Dr. Tözün İSA

Kıbrıs doğumlu olan Dr. Tözün İsa, ilk ve orta eğitimini Lefkoşa'da tamamladıktan sonra 70'li yıllarda ailesi ile birlikte İngiltere'ye yerleşmiş ve 1985 yılında South Bank Üniversitesi'nden öğretmen olarak mezun olmuştur. Dr. İsa 12 yıllık öğretmenlik yaşamından sonra çeşitli yerel eğitim kurumlarında danışman olarak çalışmış ve 2003 yılından itibaren Londra Metropolitan Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. 2007'de beri Sosyal Bilimler Fakültesi bünyesinde yer alan Çokdillik Merkezi'nin (Centre for Multilingualism in Education) Direktörlük görevini sürdüren Dr. İsa'nın çalışmaları arasında "Türkçe konuşan çocukların eğitimi", "çiftidilli eğitim" ve "azınlık grupların eğitimi" yer almaktadır.

Bu konularla ilgili birçok araştırma yapmış, makale ve kitap yayımlamıştır. Türk ve Kürt çocuklarının eğitimleri konulu doktora çalışmasını temel alan Talking Turkey (1985) adlı ilk kitabı Trentham baskısı ile yayınlanmış, daha sonra meslektaşı Alayne Öztürk ile çokdilli sınıflardaki pedagojik yaklaşımları temel alan çalışması Practical Bilingual strategies in Multilingual classrooms (çokkültürlü sınıflarda çiftidilli stratejiler) 2008 yılında basılmıştır.

Eija KUYUMCU

Öğretmenlik mesleğine 70'li yıllarda başladı. Stockholm Belediyesi'nde yetişkinlere okuma-yazma eğitimi verilen kurumda, İsveççe temel eğitim verdi.

Stokholm Üniversitesinde, 80'li yıllarda "İkdidillilik Araştırma Merkezi"nde proje asistanı olarak görev alan Eija Kuyumcu, aynı zamanda öğretmenlere yönelik üniversite kurslarında ders vermeye başladı.

Daha sonra Stockholm Okullar İdaresi'ne bağlı "Çokdillilik Araştırma Enstitüsü"nde uzun yıllar çalıştı. Oradaki görevi kapsamında öğretmenlere meslekçi eğitim seminerleri hazırlamak da bulunuyordu. Öğrencilerin ikidilli gelişimini sağlayabilmek için, bu öğrencilerin yazım örneklerini inceledi ve değerlendirdi.

Şu anda İsveç-Stokholm Üniversitesi'nin "İsveç Dili ve Çokdillilik" Bölümü'nde doktora tezini hazırlamaktadır.

Eija Kuyumcu'nun tez çalışması, 12-16 yaş arasındaki öğrencilerin iki dilde, hem Türkçe hem de İsveççe yazma becerilerinin gelişmesi üzerinedir.

Prof. Dr. Mehmet Ali AKINCI

Prof. Dr. Mehmet Ali Akıncı, Ocak 1981'de, 12 yaşında Fransa'ya gelmiş, Lisans ve Yüksek lisans eğitimini Dilbilim alanında Stendhal Grenoble 3 ve Doktorasını Lyon 2 Lumière Üniversitelerinde gerçekleştirmiştir. 1 Ekim 2000 tarihinde önce Rouen sonrası da Lyon 2 üniversitelerinde araştırmacı olarak çalışmak üzere Fransa Ulusal Bilimsel Araştırmalar Merkezi'ne (CNRS) girmiştir. Başlıca araştırma alanları, ikidilli çocuklarda dil edinimi/gelişimi ve göç ortamlarında dil temalarını ilgilendirmektedir. 2010-2013 yılları arasında Fransa ANR ve Almanya DFG destekli "Fransa ve Almanya'daki Türk kökenli ikidilli çocuk ve gençlerin Dil 1, Dil 2 ve Dil 3'lerinde sözlü ve yazılı yeteneklerinin gelişimi" adlı araştırma projesini yürütmüştür. Eylül 2012 yılında Profesör ünvanını almış olup, şu an dil edinimi ve ikidillilik konularında Fransa Rouen Üniversitesi Dilbilim Bölümü'nde ders vermektedir.

Susanne JACOBSEN PÉREZ

Schleswig-Holstein doğumlu ve ikidilli olan Jacobsen Pérez, bu bölgede yaşayan Danimarkalı azınlığın bir üyesidir. Danimarka Roskilde Üniversitesi'nde eğitimbilim ve kültürlerarası araştırmalar alanında yüksek lisans yapmıştır. Şu an Roskilde Üniversitesi'nde, Yaşam Boyu Öğrenim Doktor Adayı Okulu'nda doktora tezini hazırlamaktadır. Tez konusu: "Çok mu geç? Genç Mülteci ve Göçmenlerin Danimarka Eğitimi Sistemi'ne Yerleştirilmesinde Yatay Geçiş Sağlayan Derslerin Önemi".

Susanne Pérez'in ilgi duyduğu araştırma konusu etnik/ulusal azınlıkların kamusal eğitim sistemlerinde eşitliğidir. 2003 ve 2007 yılları arasında anadilinin ders dili ve İspanyolcanın ikinci dil yapılması ve yüksek kırsal bölgelerdeki ilkokullarda kültürlerarası derslerin oluşturulması için Perulu Quechua Azınlığı'na bağlı öğretmenlerle işbirliği yapmıştır. Bu bağlamda okul uygulamalarının dekolonizasyonu temel konulardan biri olmuştur. 2003 öncesi ve 2007 sonrasında Danimarka'da özellikle entegre dil/içerik dersleri ve ilkokul derslerinde etnikleştirme süreçleri üzerinde çalışmıştır.

Dr. Burcu Yaman Ntelioglou

Brandon Üniversitesi (Kanada), Eğitim Fakültesi Öğretme ve Öğrenme Pedagojisi Bölümü'nde öğretim üyesidir. Doktora sonrası araştırma ve doktora eğitimini Toronto Üniversitesi, Ontario Eğitim Çalışmaları Enstitüsü'nde tamamlamıştır, York Üniversitesi'nde eğitimbilimleri alanında yüksek lisans derecesine sahiptir. Hem öğretmen eğitimi hem de lisans eğitimi programlarında ders vermektedir. Çalışmaları göç, çok kültürlülük ve çok dillilik bağlamında dilsel ve kültürel olarak farklılık gösteren öğrencilerin eğitimine; ikinci/ek dil pedagojisi-ne; şehir okullarına; kolektif, topluluk temelli, katılımcı ve dijital araştırma metodolojilerine odaklanmıştır.

Doç. Dr. Zeynep IŞIK-ERCAN

Doçent Dr. Zeynep Işık-Ercan okul öncesi ve ilköğretim eğitimi alanında Amerika Birleşik Devletleri'nde Indiana Üniversitesi-Purdue Üniversitesi'nde okul öncesi eğitimi öğretmen yetiştirme programında eğitim vermektedir. Araştırma konuları arasında göçmen çocuklarının eğitimi, okul öncesi ve ilköğretim alanında fen bilgisi ve teknoloji eğitimi, öğretmen eğitimi bulunmaktadır. Son araştırma projeleri arasında Türk göçmen çocuklarının ve ailelerinin eğitimle ilgili deneyimleri ve görüşleri, Burmalı mülteci çocuklarının Orta Batı Amerika'daki adaptasyon ve eğitim süreçleri, ve üç boyutlu teknolojilerin çok kültürlü ilkokul öğrencilerinin fen eğitimine ve motivasyonuna katkısı yer almaktadır. Işık-Ercan, 2014 yılında Indiana Eyaleti'nin Erken Çocukluk Eğitimi Derneği tarafından yılın üniversite öğretim üyesi ödülüne layık görülmüştür.

Prof. Christine INGLIS

Christine Inglis, Avustralya ve diğer bölgelerdeki Türk ve diğer göçmen topluluklar üzerine uzun yıllardır araştırma yapan bir sosyologdur. Ayrıca Sydney Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'ne bağlı olan Çokkültürlülük ve Göç Araştırmaları Merkezi'nin direktörüdür. Türk göçmenler üzerine çeşitli yazılar yazmıştır;

Making Something of Myself..."Educational Attainment and Social and Economic Mobility of Turkish Young People in Australia (1992) J. Elley ve L. Manderson ile birlikte, editor S. Ak-gönül ve S. de Tapia

"Turks Abroad: Settlers, Citizens, Transnationals" International Journal on Multicultural Societies cilt. 11 no.2 (2009)

Türkiye to Australia: Turkish Settlement in Victoria (2011).

Şu anda Sage Journals için Uluslararası Göç ile ilgili bir el kitabını yayına hazırlamakta ve Avrupalı meslektaşlarıyla Avustralya ve Avrupa'daki ikinci kuşak Türklere ilişkin karşılaştırmalı bir çalışma yazmaktadır.

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Gudrun Hentges | Fulda Yüksekokulu

Sarrazin ve Pirinççi - Aynı Madalyonun İki Yüzü mü?

Son yılların entegrasyon tartışmalarını anımsadığımızda, yoğun tartışma ve göç politikalarında yaşanan hareketlilik döneminin ardından, kısmen durgunlukla karakterize olunan bir süreç girdiğimiz açıkça görülebilir.

Göç yasasının yürürlüğe girmesiyle dil ve giriş kurslarından oluşan entegrasyon kursları kapsamlı ölçüde verilmeye başlandı. 2005'ten bu yana bu tarzda 78.855 kurs açıldı. Aynı dönemde 1.036.651 yeni ve eski göçmen - gönüllü ya da zorunlu olarak - bu entegrasyon kurslarına başladı. Bu bağlamda göçmenlerin toplumsal entegrasyonu sorusu hararetle tartışıldı: Entegrasyon sürecinde Almanca ediniminin rolü nedir? Alman tarihi ve kültürünün önemi nedir; Federal Almanya siyasi sisteminin bilinmesi neden önemli? Entegrasyon kursları toplumsal entegrasyona nasıl bir katkı sunabilir? Entegrasyon kavramının arkasında hangi farklı boyutlar gizli? Entegrasyon kavramı kullanılmaya devam edilmeli midir? Entegrasyon kavramı daima olumsuz bir bakış açısı içermiyor mu? Entegrasyon ile içselleme kavramlarının birbiriyle ilişkisi nedir? Entegrasyon "toplumsal yaşamın temel alanlarına katılımı olabildiğince sağlamak" olarak kavrandığında bunun somut anlamı nedir? "

"Alman Entegrasyon ve Göç Vakıfları Bilirkişi Konseyi'nin" (SVR) 2014 tarihli yıllık bilirkişi raporu oldukça çelişkili bir değerlendirmede bulunuyor: Buna göre Federal Almanya'nın, bir yandan 2005'te yürürlüğe giren göç yasasıyla "göçün etkin yönetimine" başladığı ve AB'nin yüksek nitelikliler genelgesini uygulamaya sokarak, "göçün engellenmesinden göçün desteklenmesi doğrultusunda keskin bir siyasi değişikliği gerçekleştirdiği" belirtiliyor. Öte yandan "göç politikalarında bir kusur" sap-tanabildiğine yer veriliyor: Buna göre özellikle yeni AB üye ülkelerinden kaynaklanan yönetilemeyen göç dikkate alındığında, "göç politikalarında toplu bir strateji"nin eksikliği ortaya çıkıyor. SVR bu nedenle söz konusu alandaki yerleşik siyasi aktörleri (Federal Çalışma ve Sosyal Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Federal Göç ve Mülteciler Dairesi), bu alandaki yeni aktörlerle - üniversiteler ve büyük şirketler - bir araya getirecek bir "Ulusal Göç Eylem Planı" (NAM) oluşturulmasını talep ediyor. Dolayısıyla yerleşik ve yeni aktörler arasında "göç politikalarında toplu bir strateji" geliştirilmek zorunda.

Yıllık bilirkişi raporuna göre özellikle eğitim alanında sınırlı ilerlemeler kaydedildi. "Bu öncelikli olarak okul sisteminin son beş yılda neredeyse hiç değişmeyen geçişkenliğini, öğrencilere bireysel destek verilmesini ve onların çoktürelliliğinin (heterogen) öğretmen

eğitiminde dikkate alınmasını ilgilendiriyor".

Bilirkişi Konseyi vatandaşlık yasasının reformu alanında "yitirilen fırsatlar" saptıyor. Hükümet programı "Almanya'da doğan ve büyüyen yabancı çocukları için seçme modelini" kaldırmayı öngörüyordu. 2014'te sunulan yasa tasarısı yalnızca ebeveynleri Alman olmayan ve Almanya'da doğup büyümüş, Almanya'yla sıkı bağlar geliştiren çocukları ilgilendiriyor. Bu grup için birden fazla ülkenin vatandaşı olmalarına katlanılması ve seçme zorunluluğunun kaldırılması düşünülüyor. Başka sosyal grupların vatandaşlığa alınması konusunda ise Federal Hükümet çifte vatandaşlığın engellenmesinden vazgeçmiyor.

Bilirkişi Konseyi'nin diğer bir talebi "göç kökenli ve göç kökenli olmayan insanların iş piyasasına daha iyi entegre edilmeleri" ile ilgili. Bu alanda her ne

Yayınevi'nin "Lichtschlag in der Edition Sonderwege" dizisinde yayımlandı. André F. Lichtschlag, aynı zamanda "eigentümlich frei" adlı pazar radikalizmi odaklı derginin yayımcısıdır, radikal özgürlükçüler ile ulusal muhafazakar güçlerin birliğini hedefliyor ve Karin Priester'e göre aşırı sağa yakınlık gösteriyor.

Yüksek Basım Oranı - Büyük Yaygınlık Düzeyi

Her iki yazarın ortak yanı kitaplarının yüksek oranda basılmış olmasıdır; ve her iki kitap da haftalarca en iyi satanlar listesinde yer almıştır. Sarrazin'in kitabı Federal Almanya'nın kuruluşundan bu yana en çok satılan bilgilendirici kitaplar arasında yer alıyor. Ocak 2012 tarihine kadar 1,5 milyon kitap satıldı. Pirinççi'nin kitabı birkaç gün içinde tükenmişti, şu ana kadar 4 baskısı yapıldı ve yarım milyon kez satıldı. Nisan 2014'te "tartışma kitabı"

malıdır. Almanya'da yaşayan göçmenler yurtdışı edilmelidir.

Yahudi Zekasına, Yahudi Yaratıcı Ruha, Yahudi Yeteneklere Odaklanmak

Ortak bir diğer yönleri Yahudi grubun adını mutlaka anmaları ve olumlayarak Müslümanlardan daha yukarıda görmeleridir. Sarrazin "Türklerle" ve "Kosovalılara" yüksek doğum oranlarıyla Almanya'yı fethettikleri suçlamasında bulunurken, Doğu Avrupalı Yahudi grubu bu tehlikenin dışında tutuyor. Ve aksine: Olumlu bir senaryo da çiziyor: Almanya'nın yüksek doğum oranlarıyla fethedilmesi - Sarrazin'den alıntı - "hoşuma giderdi, tabi bunu yapan, zeka düzeyleri Alman toplumunun zeka düzeyinden yüzde 15 daha yüksek olan Doğu Avrupalı Yahudiler olursa. Entegrasyon borcunu kabul etmeyen toplumsal gruplardan böyle bir şey istemiyorum".

Akif Pirinççi de konuyu Yahudilerin (sözde) daha yüksek zeka düzeylerine bağlıyor: Batı'da yapılan ("beyaz ve Yahudi adam") ve ihraç edilen teknik ve tıptaki buluşları dışarıda bıraktığımızda, "Müslümanlar için bir doğal koruma bölgesi oluşturmak gerekirdi", çünkü beyaz ve Yahudi adamın buluşları olmasaydı nesilleri tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olurdu.

Pirinççi'nin Yahudi olmaya odaklanması "Yahudi ajanları", "Yahudi senaryo yazarlarını" ve "Yahudi avukatları" da kapsıyor: ABD'nde birine cinayetten dava açılmışsa, Pirinççi'ye göre, Yahudi bir avukat bulmak gerekiyormuş: "Mahkemeyi garanti suçsuz biri olarak terk edersiniz". Bu fenomen için şöyle bir açıklama getiriyor: "(...) dışlanmış bir etnik topluluk, olağanüstü çabalarla içinde bulunduğu durumu anlamsızlaştırarak, kendini kuşkusuz bu lanetli durumdan kurtarabilir".

Cinsiyetler Arası İlişkiler, Anti-feminizm, Kadınlar ve Seksizm

Gerek Sarrazin gerek Pirinççi kadınlara nüfus politikası bakış açısıyla yaklaşıyor. Sarrazin Alman ve Müslüman kadınların çoğalma eğilimleriyle ilgileniyor. Kadınların sergilediği tutum, ne zaman evlendikleri, kaç çocuk yaptıkları - bunların tümü Sarrazin'e göre Federal Almanya'da nüfus gelişimi için ve Almanların ortalama zeka düzeyinin gelişiminde belirleyici konular. Şöyle bir talepte bulunuyor: 30 yaşına girmeden dünyaya bir çocuk getiren ve yükseköğrenimini tamamlamış akademisyenler ikramiyeyle ödüllendirilsin.

Pirinççi de kadınların çoğalma tutumları ve eş seçimlerinin toplumun

GEREK SARRAZİN GEREK PİRİNÇÇİ KADINLARA NÜFUS POLİTİKASI BAKIŞ AÇISIYLA YAKLAŞIYOR. SARRAZİN ALMAN VE MÜSLÜMAN KADINLARIN ÇOĞALMA EĞİLİMLERİYLE İLGİLENİYOR.

kadar - yurtdışında edinilen niteliklerin kabul edilmesi yasasının onaylanmasıyla - ilerleme kaydedilmiş olsa da, bu yasanın eyaletlerde yasalaşmasının çok yavaş ilerlemesi ve ek vasıflandırma kapasitelerinin yetersiz olması eleştiriliyor. Bu amaçla, okuldan ya da çıraklık eğitiminden iş piyasasına ilk geçişlerin düzeltilmesi için ek çalışmalar gerektiği belirtiliyor. SVR'e göre okuldan mesleğe geçiş "meslek hayatında yapısal bir kırılma noktasıdır". Son yıllarda göç ve entegrasyon araştırmacılarının ortaya koyduğu bulguların çok gerisinde kalan, göç ve entegrasyon konulu sözde bilgilendirici kitaplar ya da yergiler yayımlandı. Popüler bilimciler yapıcı tartışmaları ileri taşımak istemiyor, aksine önyargı ve öfkeleri canlandırmak ve ırkçılığı yaymak istiyordu. Hatta bazı yazılar bir nefret söyleminin (hate speech) tüm koşullarını yerine getiriyordu.

Aşağıda iki yazara, Thilo Sarrazin ve Akif Pirinççi'ye yoğunlaşmak istiyorum ve yazılarının - birkaç farklılığa rağmen - çok sayıda paralellik içerdiği ni göstereceğim.

Thilo Sarrazin 2010'da Deutsche Verlags-Anstalt yayınevinin yayımladığı "Almanya Kendini Yok Ediyor" kitabının yazarıdır. Akif Pirinççi "Almanya Çıldırması Olmalı. Kadınlar, Eşcinseller ve Göçmenlerle İlgili Çılgın Kült". Bu yergi Mart 2014'te Manuscriptum

ve "listeye yeni ve en önde giren kitap" olarak, en çok satan bilgilendirici/ciltli kitap listesinde 3. sırada yer aldı. Mayıs sonu Spiegel-Online'nın bilgilendirici kitap kategorisinde 4. sıradaydı.

Müslüman Karşısı İrkçilik

Her iki yazarların bir diğer ortak yönü, düşman imgesi olarak yapılandırılan İslam'ı konu edinmeleridir: Sarrazin kitabında Müslüman göçmenlerin zeka düzeylerinin daha düşük olduğu ve bu nedenle - Müslüman göçü sonucu - Federal Almanya nüfusunun dejenere olduğu tezini savunuyor.

Pirinççi farklı bir şey söylemiyor: İslam'da erkekler eşlerini seçtiğinden, - Pirinççi'ye göre - bir bozulma yaşıyor: "İslam ideolojisi her şeyden önce ve özellikle cinsiyetler arasındaki doğal seçilime müdahale ettiğinden ve bir tür karşı evrim işlevi gördüğünden, zeka artışı süreci gelecek kuşaklarda frenleniyor ve hatta durdurulma noktasına getiriliyor". Böylece Müslüman kadınlar - Pirinççi'ye göre - adeta "çuvalı, içinde ne olduğunu bilmeden" alıyor. Bunun sonucu - gerek Sarrazin gerek Pirinççi'ye göre - şudur: Müslüman azınlık ya da Müslüman göçü Federal Almanya için bir tehlikedir. Almanya varolmak istiyorsa göç durdurulmalı, bir diğer ifadeyle söz konusu gruba yapılan devlet yardımları geniş ölçüde kısıtlan-

zeka düzeyini belirlediğinden hareket ediyor. Dolayısıyla kadınlar eşlerini kendileri seçtiğinde, bu, zeka düzeyinin artmasını beraberinde getiriyor. Buna karşın – İslam'da olduğu gibi – erkekler eşlerini seçtiğinde, bu, zeka düzeyi ortalamasının bozulmasına yol açıyor.

Siyasi Doğruculuk Kurbanları

Sarrazin ve Pirinçci'nin diğer ortak yönü görüşleriyle kutyasakları (tabu) kırıklarını, dikte edilen siyasi doğruluğu dikkate almamak zorunda olduklarını, görüş diktatörlüğüne maruz kaldıklarını ve "erdem terörünün" bir kurbanı olduklarını – adeta tespih çeker gibi – tekrarlamalarıdır. Dolayısıyla bu iki başarılı yazar kendini gerçeği söyleyebilmek için zor engelleri aşmaları gereken kişiler olarak sahneliyor.

Neo-liberal Politikaları Savunmak

Refah devletinin keskin birer karşıtı olmaları yazarların diğer bir ortak paydasını oluşturuyor. Vergi ve harçların yüksek olmasını eleştiriyor ve devlet yardımlarının (İşsizlik Ödeneği I ve II) büyük ölçüde kısıtlanması ya da tümüyle kaldırılmasını savunuyorlar. Böylelikle neoliberal ekonomik modellere sempati duyuyorlar.

Sarrazin 1973'ten bu yana SPD üyesi, Pirinçci ise partisizdir. Gerek Sarrazin gerek Pirinçci, ulusal muhafazakar, sağ popülist – ve aşırı sağcı kesime kadar uzanan – siyasi yelpazede popülerliği

çok yüksek konuşmacılardır. Çapraz cephe stratejisi uzmanı (geleneksel sol konu ve sembollerin sağcılar tarafından işlenmesi) ve "Bağımsızlık Konferansı'nın organizatörü Jürgen Elsässer'in daveti üzerine, Sarrazin örneğin 2013'te Compact Dergisi'nin düzenlediği konferansta "ailenin geleceği" konulu bir konuşma yaptı .

raki adımda sosyal hizmetler kaldırılacak: "Sosyal hizmetler için yapılan tüm harcamalar alternatifi olmaksızın durdurulacak. Aile saçmalıkları (şu an 250 milyar), Hartz IV (İşsizlik Ödeneği II), çocuk ve gençlere yardım, ev kirası yardımı, ebeveynlere yapılan destek ve çocuk bakım ödeneği, tek başına çocuk yetiştiren ebeveynlerin tanrılaştırılması, tüm sosyal projeler ve asalak enstitü-

teklemeye çalışırken, Pirinçci büyük ölçüde bilimsel kanıtlarla çalışmıyor. Pirinçci'nin kullandığı dil nefret dilidir – Müslüman kadın ve erkeklere, mülteci ve sığınmacılara, eşcinsellere, kadın hakları savunucularına, feministlere, sosyal bilimcilere ve toplumsal cinsiyet araştırmacılarına karşı bir nefret dili.

Schröder ve Fetscher Tagesspiegel Gazetesi'nde, aynı madalyonun bu iki yüzü için doğru bir tabirle şunları yazıyor: "Zira Sarrazinciler'in üzerine burjuva uzlaşısının pudra şekeri serpili dururken, Pirinçci hazır yiyecekleri ham haliyle kitlelere sunuyor, o Sarrazin'in RTL-2 formatıdır, istatistik, yabancı sözcük, yan tümce kullanmadan; tam anlamıyla "açık sözlü", hem de bunu küfrederek, kışkırtarak, tasasızca ve öç alma hırsıyla yapıyor" .

Ve köşe yazarı Georg Diez böylesi kitapların aşırı sağcı ve ırkçı şiddeti hazırladığına ve meşrulaştırdığına işaret ediyor: "Korkunun bir çevreye, ırkçılığın bir tabana ihtiyacı var – Sarrazin ve Pirinçci'nin kitapları (...) bu ruh halini üstleniyor ve güçlendiriyor ve böylece bir korku ve kıyamet günü havası estiriyor" .

Bu koşullarda "toplumsal yaşamın temel alanlarına katılımı olabildiğince sağlamak mı?" konusu üzerine tartışmalar yapılamaz – ya da yapıldığında bu ancak ırkçı dayanaklarla gerçekleştirilebilir.

GEORG DIEZ BÖYLESİ KİTAPLARIN AŞIRI SAĞCI VE IRKÇI ŞİDDETİ HAZIRLADIĞINA VE MEŞRULAŞTIRDIĞINA İŞARET EDİYOR.

ler, yoksulluk alanı, kadın ve göçmenlere destek vs., sosyal yardım örgütleri (...), mülteci yardımları, tüm bunlar ve var olduklarını dahi tahmin edemeyeceğimiz diğer şeyler artık olmayacak" .

Sonuç

Thilo Sarrazin ve Akif Pirinçci'nin göçmenlerin entegrasyonu konusunu (sözde) bir toplum teorisi geliştirmek üzere kullandıkları açıklık kazanmış olsa gerek. Ancak toplumsal sorunların çözümüne hiçbir yapıcı katkıda bulunmuyorlar. Tam aksine: Yazıları sosyal darvinist, dirimbilimci (biologistisch), ırkçı ve milliyetçi ideolojilerle yoğurulmuş ve içine Yahudi ve feminizm karşıtı parçacıklar serpiştirilmiştir. Sarrazin ham ideolojilerini istatistiklerle des-

Kitaplar arasında...

Ruhr Kitap Fuarı

10. YILIMIZDA "İNDİK MADEN OCAĞINA"

2005 yılında Essen Üniversitesi'nde bir öğrenci girişimi olarak başlayan Ruhr Kitap Fuarı, 10. yılında artık Türkiye dışındaki en büyük Türk Edebiyatı festivali olmayı başardı.

Essen Üniversitesi'nde çakılan kıvılcım, kısa süre içinde önce Essen kentine, sonra Ruhr Bölgesine, şimdi de neredeyse Kuzey Ren Vestfalya (NRW) eyaletinin tamamına yayılan bir edebiyat ve kitap şölenine dönüştü.

Hem burada yaşayan Türkiye kökenli yetişkin ve çocuklara Türkçe okumayı sevdirmeyi hem de Türk Edebiyatından Almancaya yapılan çevirilerin sayısını arttırmayı hedefleyen Ruhr Kitap Fuarı, geçen dokuz yıl içerisinde Türk Edebiyatının tanınmış isimlerinin yanı sıra birçok yeni ve iyi edebiyatçıyı da kitap ve edebiyatseverlerle buluşturdu.

Dokuz yılın birikimi ve donanımıyla 10. yılda çok daha görkemli bir programla çıkıyor Ruhr Kitap Fuarı edebiyatseverlerin karşısına. Elbette program kadar bu yıl fuarın gerçekleştirileceği yer de Ruhr Bölgesi'ndeki Türkiye kökenliler için ayrı bir önem teşkil ediyor. Bir çoğumuz madenci ve madenci çocuklarıyız, hatta artık madenci torunları. Bu bağlamda kitap fuarının gerçekleştirileceği ZECHE ZOLLVEREIN hem bir zamanlar Avrupa'nın en büyük maden ocağı hem de UNESCO dünya kültür mirası olmasının yanı sıra fuara gelen/gelecek olan bir çok kitap-

severin Almanya'daki geçmişinin de bir parçası. Ruhr Kitap Fuarı için 2014 yılında Almanya'nın en gözde yerlerinden birine taşınmak, fuarın ve festivalin geldiği aşamayı da gösteriyor.

10. yılında Kuzey Ren Vestfalya (NRW) Eyaleti Başbakanı sayın Hannelore Kraft'ın himayesinde gerçekleştirilecek olan Ruhr Kitap Fuarı, zengin bir kitap sergisinin yanı sıra çok sayıda okuma/söyleşi, konser, İstanbul Oyuncak Müzesi sergisi ve çocuk programları içeriyor.

Programda yer alan yazar ve şehirlerin bir kısmı şunlar:

Şehirler: Essen, Dortmund, Duisburg, Bochum, Gelsenkirchen, Mülheim an der Ruhr, Recklinghausen, Moers, Gladbeck, Bergkamen, Düsseldorf, Köln, Bielefeld, Neuss, Münster, Velbert..

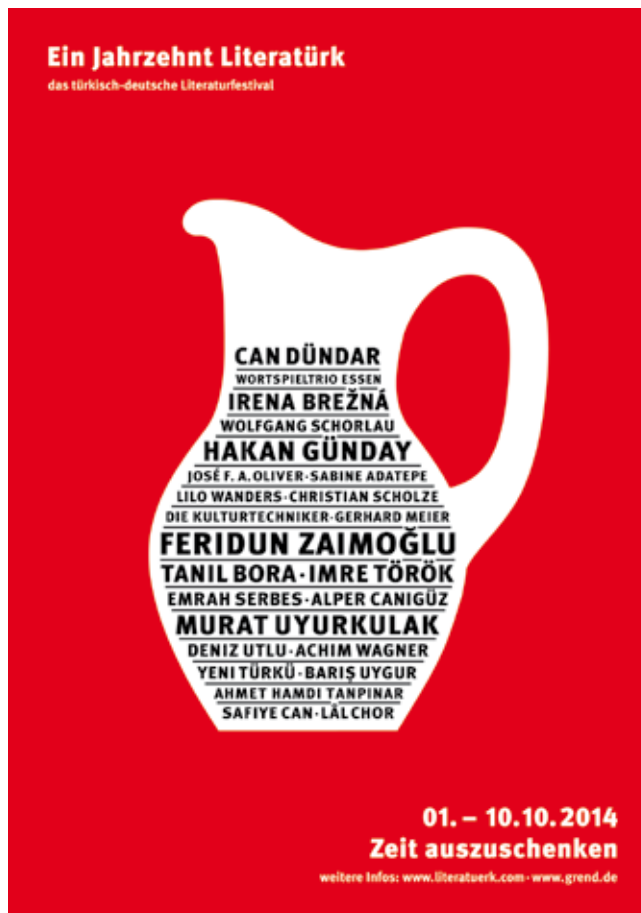
Yazarlar: Ayhan Geçgin, Barış Müstecaplıoğlu, Behçet Çelik, Behiç Ak, Buket Uzuner, Büşra Ersanlı, Cem Erciyes, Cengiz Özek, Cezmi Ersöz, Doris Akrap, Ece Temelkuran, Erdoğan Aydın, Feridun Zaimoğlu, Gaye Boralıoğlu, Gonca Özmen, Hasnain Kazım, Hilmi Yavuz, Küçük İskender, Mely Kıyak, Müge İplikçi, Murat Somer, Nermin Yıldırım, Nevzat Çelik, Özlem Gezer, Özlem Topçu, Seray Şahiner, Sunay Akın ve keşfetmeye ve tanımaya değer daha bir çok isim..

Literatürk 10. yıldönümünü kutluyor.

İlki 2005 yılında gerçekleşen Literatürk Festivali ilk ve en büyük Türk-Alman Edebiyat Festivali olma özelliği taşıyor... 50. yılını geride bırakan Türkiye'den Almanya'ya göç süreci, şüphesiz yenilenen kuşaklarla birlikte yeni bir kültürel alanın doğuşuna neden oldu. Her iki kültürle de büyük kesişim alanları bulunan bu kültür, onların gölgesinde bir alt kümeyi teşkil etmiyor. İşte bu kültürel alanda hayat bulan Literatürk Edebiyat Festivali, hedef kitlelerinin anlaşımı ve sunumları bakımından; birini ötekine tanıtan "interkültürel" bir yaklaşıma değil, bütünselliği tüm renkliliği ile ortaya koyan "transkültürel" bir yaklaşıma sahip.

İki kültürün de festivali: Literatürk'ün 10 yıl boyunca en büyük özelliği hem Almanlara hem de Türklere hitap etmesi oldu. Türkiye'den ve Almanya'dan destekçilerimiz, dostlarımız her zaman yanımızdaydı. Özellikle Almanya'da birçok yerel ortağımız var. Bunlar arasında bize mekan desteği veren tarihi sinemalar, merkez kütüphaneleri, kitapevleri ve kültür merkezleri 10 yıl boyunca kapılarını festival izleyicisine açmaktan çekinmedi. Almanya'da ilgiyle karşılanan festivalimiz sayesinde çok boyutlu geleneksel Türk-Alman dostluğu kültürel anlamda her geçen yıl daha da pekişerek iki tarafın da edebiyatını birbirine yakınlaştırmaya devam ediyor.

Sadece edebiyat değil... Literatürk başından beri yeniliklere açık bir festival oldu. Gerek

etkinlik mekanlarının, gerek yazarların seçimi konusunda festival her yıl kaliteli ve çok yönlü bir program oluşturmayı başarıyor. Üstelik sadece tanınmış edebiyatçıları değil edebiyat serüvenine yeni başlamış genç ve yetenekli yazarlara da kapılarını açıyor. Okumaların, söyleşilerin yanı sıra film gösterimleri, tiyatro ve müzikli etkinlikler de festival programları kapsamında yer alıyor...

10. YILA ÖZEL 2014 LİTERATÜRK FESTİVAL PROGRAMINDAN SEÇKİ:

- Açılış Glükauf Sineması'nda gerçekleştirilecek...
- Feridun Zaimoğlu ve Hakan Günday ilk gün okurlarıyla buluşacak.
- Can Dündar'ın Gezi Direnişi'ni anlatan Gözdağı Belgeseli galası.
- "Schmerzliche Heimat": NSU cinayetlerini konu alan tiyatro gösterisinin galası gerçekleştirilecek
- Söyleşi: "Almanya ve Türkiye geçmişiyle nasıl hesaplaşıyor?"; konuşmacılar Tanıl Bora ve Imre Török.
- Emrah Serbes, Barış Uygur, Alper Canıgüz, Murat Uyurkulak okuma etkinliklerine katılacak ve festival katılımcılarının sorularını yanıtlayacak...
- Sabine Adatepe ilk romanını anlatacak...
- Ünlü polisiye yazarlarından Wolfgang Schorlau festivalin konukları arasında...
- Kapanış konseri: Yeni Türkü Topluluğu...

Andreas van Nahl | Yetenekli Desteği ve Meslek Eğitimi Vakfı

Meslek Eğitimi ile Yükseköğrenime Geçiş

“Üniversite eğitimi beni iyi bir organizatör yaptı, çünkü ben aile, meslek ve üniversite eğitimini bir arada yürütmek zorundaydım”, dedi Yasin Yüksel geriye bakarak. Hauptschule (Ortaokul), meslek eğitimi ve teknisyenlik diplomasından sonra, mesleğinin yanı sıra makine mühendisliği alanında üniversite eğitimi alma cesaretini gösterdi. Yasin Yüksel, federal hükümetin bir kariyer bursundan destek aldı. Bugün büyük bir teknoloji şirketleri grubunda mühendis.

Henüz birkaç yıl önce Almanya’da akademik eğitim sadece yüksekokula girme hakkı olan kişilere tanınıyordu. Üniversiteye kayıt için önkoşullar ya lisede klasik bir lise diploması ya da bir meslek lisesinden mezun olunmasıydı. Ortaokullardan mezun olup, akabinde meslek eğitimini tamamlayan, sonrasında yükseköğrenime geçiş çabası içerisinde olanlar, ilkece bir akşam okulunda yüksekokula geçiş belgesini elde etmek zorundaydı. Mesleki açıdan yüksek vasıflı kişiler dahi, örneğin zanaat ve sanayi alanındaki ustalar, teknisyenler ya da ticaret meslek elemanları yüksekokula kayıt yaptırmak için çok fazla engel aşmak zorundaydı.

Eğitim Bakanlıklarının kararı ile yüksekokulların açılması

Son beş yılda yüksekokullara geçiş koşulları açısından çok şey değişti. Eyalet Eğitim Bakanları Daimi Kurulu’nun (KMK) Mart 2009’daki bir kararı ile vasıflı elemanların yükseköğrenime geçişini kolaylaştırıldı. Karar şunları öngörmektedir:

- Zanaat alanındaki ustalar ve benzer meslekçi eğitim diploması olanlar (sanayi alanındaki ustalar, meslek yeterlilik sınavından geçmiş teknisyenler, vasıflı işletmeci ve bakıcılar buna dahil) yükseköğrenime geçiş hakkını elde etmektedir, yani bu vasıflı elemanlar hem meslek yüksekokulunda (Fachhochschule) hem de üniversitede okuyabilir ve istedikleri branşı seçebilir.

- Sadece meslek eğitimi diploması olan kişiler ise, mesleğe bağlı olarak bir yüksekokula giriş izni elde edebilir, yani yükseköğrenim meslek eğitimi ile bağlantılı olmalıdır. Bu grup için önkoşul ise eğitim diplomasını aldıktan sonra en az üç yıl bu meslekte çalışmış olmak ve yüksekokulda uygunluk sınavına girmektir ya da deneme amaçlı akademik eğitimidir.

Almanya’da yüksekokul politikası, her federal eyaletin kendi sorumluluğundadır. Bu nedenle kararın Almanya

çapında yönetmelikler veya eyalet yasaları ile uygulanması birkaç yıl sürmektedir. Ancak federal eyaletlerde ayrıntıların düzenlenmesi ile ilgili hala kısmen çok farklı yönergeler mevcut.

Her federal eyalette, lise diploması olmadan yükseköğrenime başlayan üniversite öğrencilerinin oranı da farklı bir gelişme gösteriyor. CHE’nin (Yüksekokul Gelişim Merkezi) güncel bir araştırması, lise diploması olmadan yükseköğrenime geçişte yapılan nitelikli değişikliklerin ardından, federal eyaletlerde görülen nicelikli değişikliklerin birbirinden çok farklı olduğunu saptamıştır. Lise diploması olmadan yükseköğrenime yapılan geçişler fede-

Birçok yüksekokul yarıyıl başlamadan önce yoğunlaştırılmış matematik kursları sunuyor, internet ortamında da matematikle ilgili alıştırmalar bulunuyor.

Başlangıçtaki zorluklar aşıldıktan sonra meslek eğitiminden gelen üniversite öğrencileri özellikle pratik deneyimlerinden dolayı avantajlı konuma da geçebilir ve seminerleri somut örneklerle zenginleştirebilir. Bu gerek doğa bilimleri-teknik branşlar gerek diğer akademik alanlar için geçerlidir: Vasıflandırılmış bir duvarcı olarak inşaat mühendisliğinden mezun olan bir kişi, şantiyede hangi teknik sorunların çıkabileceğini bilir. Hasta bakıcı olarak

dur. Bunun yanı sıra, şu anda “mesleğe paralel bir yükseköğrenim” olanağı sunan birçok özel yüksekokul da açılmıştır. Mesleki vasıflara sahip ve çalışmakta olan öğrenciler, özel yüksekokullar açısından birer müşteri olarak çok cazip ve bu nedenle de yoğun çabalarla kazanılmaya çalışılıyor.

Mesleki deneyimle yükseköğrenime geçişte destek

Yüksekokula geçişte mesleki yönden vasıflandırılmış olanlar için düzenlemeye gidilmesi, Almanya’nın federal eğitim sisteminde federal eyaletlerin sorumluluğu altındadır. Ama Federal Devlet, teşvik girişimleriyle gelişmelere destek verebilir. Kariyer bursu, Federal Eğitim ve Araştırma Bakanlığı’nın yükseköğrenim bursudur ve özellikle mesleki vasıflara sahip grubu hedeflemektedir. Desteğin odağında ilk kez yükseköğrenim görenler bulunuyor.

Kariyer bursunun diğer yükseköğrenim teşviklerine kıyasla bazı özellikleri var: Başvuru için önkoşullar, tamamlanmış bir meslek eğitimi ve akabinde en az iki yıl meslek deneyimi edinmiş olmak. Gerek tamgün gerekse de mesleğe paralel yürüyen üniversite eğitimi teşvik edilebilir. Uzun yıllardan beri meslek yaşamını sürdürenler de başvuruda bulunabilir.

Yükseköğrenime tamgün devam eden bir üniversite öğrencisi için aylık burs bedeli 750 Euro’dur. Mesleğe paralel olarak yükseköğrenime devam eden bir öğrenciye yılda 2.000 Euro destek sağlanmaktadır. Teşvik toptan ve gelirden bağımsız olarak ödenmektedir. Yeteneklileri Destekleme ve Meslek Eğitimi Vakfı (SBB Vakfı), Federal Eğitim ve Araştırma Bakanlığı’nın görevlendirmesi ve ayırdığı kaynaklarla bursluların seçim işlemlerini yürütmekte ve onlara üniversite eğitimi süresince eşlik etmektedir. Konuyla ilgili ek bilgiler: www.aufstiegsstipendium.de

▼
ÜNİVERSİTE EĞİTİMİNE BAŞLARKEN MESLEKİ AÇIDAN
VASIFLANDIRILMIŞ ÖĞRENCİLER BAZI ALANLARDA EKSİKLİKLERİNİ GİDERMEK
ZORUNDA KALMAKTADIR.

ral düzeyde büyüme trendi göstermeye devam ediyor. 2002 yılında yüksekokula geçiş sağlayan herhangi bir okul diploması bulunmayan yeni üniversite öğrencilerinin oranı yüzde 0,90’dı, 2012’de ise bu oran en azından yüzde 2,52 olarak gerçekleşti. CHE araştırmasına göre, federal eyaletler karşılaştırıldığında bazı eyaletlerde çok daha yüksek rakamlara ulaşıyor. Yüzde 4,54 ile Hamburg ve yüzde 4,50 ile Kuzey Ren Vestfalya başı çeken eyaletler. Baden-Württemberg, Saarland ve Saksonya’da ise liseden mezun (Abitur) ya da meslek lisesi diploması (Fachhochschulreife) olamayan yeni üniversite öğrencilerinin oranı 2012’de de yüzde 0,5 ya da daha düşük bir seviyede seyretmektedir (CHE araştırması ve diğer bilgiler: www.studieren-ohne-abitur.de).

Meslek eğitimi ile üniversiteye: Zorluklar ve avantajlar

Üniversite eğitimine başlarken mesleki açıdan vasıflandırılmış öğrenciler bazı alanlarda eksikliklerini gidermek zorunda kalmaktadır. Bu özellikle teknik-doğa bilimleri derslerinde matematik ilgilendirmektedir, çünkü yüksekokullarda, lisede öğretilen matematiksel içeriklerin bilinmesi şart koşulmaktadır. Lise diploması olmadan yükseköğrenime geçiş yapmak isteyenler zamanında - özellikle yükseköğrenime başlamadan önce - hazırlanmadığı takdirde, yarıyılın ilk haftalarından itibaren bağlantıyı kaybetme riski taşıyor. Hazırlanmak için birçok olanak da var:

çalışmış bir kişi, sağlık bilimleri alanındaki yükseköğreniminde, hastanedeki iş süreçlerini kendi gözüyle görmüş bir kişi olarak bilir.

Yüksekokulların mesleki vasıflara sahip öğrencilere yaklaşımında, yüksekokul ve branşların türüne göre farklı eğilimler mevcut. Doktora hazırlatma hakkı bulunan devlet üniversitelerinin çoğu şu an hala beklemeye devam ediyor. Buna karşın devlet meslek yüksekokulları kuruluşlarından bu yana ağırlıklı olarak mesleki uygulamaya yoğunlaşmış kurumlardır. Mesleki deneyime sahip öğrencilerin bu yüksekokuldaki oranı geleneksel olarak daha yüksektir. Geçmişte kayıt için bir meslek lisesi diploması gerekiyordu. Şu an birçok meslek yüksekokulu akademik eğitim hizmetlerine paralel olarak, lise diploması olmayan yeni üniversite öğrencilerinin yükseköğrenimdeki ilk adımlarını kolaylaştırmak üzere ek programlar geliştiriyor. Mesleğe paralel yürüyen yükseköğrenim olanakları, sonuçta üniversite eğitimi için mesleki faaliyetini yarıda kesemeyen veya kesmek istemeyen vasıflı elemanlar için cazip. Uzaktan eğitim ders notlarına çalışarak, çevrimiçi yükseköğrenim ya da akşamları veya hafta sonlarında yapılan etkinlikler ile, mesleğe paralel yürüyen ve günümüzde genelde ön lisanla tamamlanan bir akademik mezuniyete erişmek olanaklı. Uzaktan eğitim uygulamasıyla Hagen Üniversitesi, mesleğe paralel olarak yükseköğrenime olanak tanıyan en büyük devlet yüksekokulu-

AUFSTIEGSSTIPENDIUM
Studieren mit Berufserfahrung

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Andreas Gestrich | Alman Tarih Enstitüsü Londra

Almanya'da Aileler

1980'lerin başında ben ve eşim Alman ve yabancı aileleri hedefleyen bir girişimde çalıştık. O zamanlar ilk çocuğumuz dünyaya gelmişti ve Türkiye'den Almanya'ya gelen genç ailelerle düzenli bir iletişim halindeydik. Günlük yaşamda aile durumumuz ile ilgili bazı konularda birbirimizden çok farklı değildik, ama daima üzerinde konuşulmasını gerektiren farklar da vardı: Bir bölümü çiftlerden ve bir bölümü bekarlardan oluşan arkadaşlarımızla aynı evde yaşıyorduk. Evliliğimizden önce, öğrencilik yıllarımızda ve ardından çocuğumuzla birlikte bu evde yaşamaya devam ettik. Başka çocuklar da dünyaya geldi, birliktelik çok büyüdü ve bölündü. Bazı çiftler evlendi, diğerleri ise evlenmedi.

Belki bu sıra dışıdır, ama çiftlerin tümü eski eşleriyle bugün de birlikte yaşamaya devam ediyor. Bir çift kısa süre önce 60 yaşında evlendi. Çoğunlukla büyükanne ve büyükbaba olmuşlardı.

1970'li ve 1980'li yıllarda öğrencilerin bu yaşam tarzı yalnızca yabancı arkadaşlarımıza değil, ailelerimize de yabancı geliyordu. 1960'lı yıllarda tüm Batı Avrupa'da olduğu gibi Federal Almanya'da da, sosyologların özellikle iki parolayla açıkladıkları köklü bir değişim gerçekleşti: Yaşam tarzlarının bireyselleşmesi ve aile biçimlerinin çoğulculaşması.

Yaşam Tarzının Bireyselleşmesi

Yaşam tarzlarının bireyselleşmesi savı geleneksel değer tasarımlarının birleştirici gücünü yitirdiğini ve yerine farklı birçok yaşam tasarısı ve yaşam biçiminin geçtiğini ifade eder. Bu özellikle aile konusunda, cinsel ahlak ve evliliğe hazırlık biçimlerinin dönüşümünde açıkça görülür. 1960 ve 1970'lerde Batı Avrupa'da yüzyıllar süren eski Hristiyan geleneklerden derin bir kopuş yaşandı: İster Katolik ister Protestan olsun – Hristiyan kiliseleri için evlilik 20. yüzyılın sonuna kadar cinselliğin yaşadığı tek meşru alan olmuştur. Evlilik öncesi ve evlilik dışı cinsellik bir günah sayılıyordu. Yasal tanımlaması zinaydı. Ve bir suç unsuru olarak dünyevi bir cezaya tabiydi. 18. yüzyılın sonuna doğru Almanya'da evlilik öncesi cinsel ilişki yavaş yavaş bir suç olmaktan çıkmışsa da, özellikle 20. yüzyıla dek gayri meşru çocuğu olduğu için lekelenen bir

kadının kaderi zordu. İlk olarak 1960'lı yıllarda yapılan ceza yasası reformuyla evlilik öncesi birliktelik ve evlilik öncesi cinsel ilişki zina tanımlamasından çıkarıldı.

Günümüzde Almanya'da evlilik öncesi cinsel ilişki ve birliktelik ya da evlilik dışı kalıcı beraberlik bilindiği üzere salt üniversite öğrencileri arasında kural oluşturmuyor. Almanya'da evlenen çiftlerin %70'i evlenmeden önce birlikte yaşamış olan çiftlerdir. İlk cinsel deneyimlerin yapıldığı yaş da düştü. 16 yaşındaki kızların yarısından fazlası ve 17 yaş üstü kız ve erkeklerin dörtte üçü.

Bu deneyimlerin genelde ebeveynlerin müsamaha göstermesi ve bilgisi dahilinde ve çoğunlukla kendi ev ortamlarında gerçekleştiğini bilmek, aile ilişkilerinin kavranması açısından önemli. Cinselliğe bakış özellikle birçok doğum kontrol olanağının ortaya çıkmasıyla temelden değişmiştir. Kiliseye bağlı aileler de dahi evli olmayan gençlerin cinselliği artık günah olarak görülüyor. Bu nedenle özellikle kızlar üzerindeki denetim hafifledi. Bu durum ebeveynler ile çocukları arasındaki eski birçok çatışkı noktasını ortadan kaldırdı. Çocuklar böylece günümüzde kısmen daha uzun süre ebeveynleriyle birlikte yaşamayı tercih ediyor. Ebeveynlerin büyük çocuklarıyla günümüzdeki ilişkisi otoriter-hiyerarşik değil, daha çok işbirliğine dayalı bir ilişkidir.

Aile Biçimlerinin Çoğulculaşması

Ailesel birlikteliğin çeşitleri gerçekte çoğulculuk kavramından beklendiği oranda fazla ve gelişigüzel değildir. Girişte değinilen aynı evde birlikte yaşanması örneği, günümüzde genel olarak genç bir yetişkin olma döneminin belirli bir aşamasıyla sınırlı bir görüngüdür. Daha çok akademik çevrelerde ve öğrencilik yıllarında rastlanan bir görüngüdür. Çocuklu birçok çift er ya da geç birliktelik ortamından ayrılıp, kendi evlerinde yaşamaya başlıyor.

Almanya'da tek başına yaşayan aileler, hala yetişkinlerin küçük çocuklarıyla yaşamlarını sürdürdükleri en yaygın aile biçimidir (%71). Dünyanın diğer birçok bölgesinden farklı olarak, evli çiftlerin büyükanne ve babalarla ya da evli diğer kardeşlerle kalıcı olarak bir arada yaşaması Batı Avrupa tarihinde daima bir istisna olmuştur. Tek başına yaşayan aileler bu nedenle yeni bir olgu değil. Yeni olan şey, bu ailelerin nereden bakılsa %20'sinin anne ya da babadan oluşan tek ebeveynli aileler olması. Nedeni de elbette yüksek boşanma oranları.

Çiftlerin birlikte olmalarına rağmen farklı evlerde yaşamaya devam etmesi ya da kalıcı olarak ortak bir eve taşınmaması ise oldukça yeni bir görüngüdür. Tek kişilik haneler olarak adlandırılan ev yaşamını sürdüren insanların

sayısı artıyor. Bu birçok insanda çocuk talebinin azalmasıyla bağlantılı ve yeni kuşağın azalan aile kuruma ve çocuk yapma isteminin bir dışavurumudur. Almanya bu bağlamda Avrupa'da başı çekiyor. Her kadın için ve her evlilikte çocuk doğum oranı oldukça geriledi. Federal Almanya günümüzde Avrupa'da doğum oranları en düşük ülkedir.

Aile biçimlerinin çoğulculaşması tek bir nedene, özellikle de salt 1960'lı yıllar sayesinde değerlerin değişmiş olmasına, "doğum kontrol hapına" ya da öğrenci hareketinin sol ideolojilerine dayandırılmaz. Bu sürecin geriletilmesi henüz 19. yüzyılda, kilise evlilikleri için nikahın önkoşul yapılmasıyla

rının düşük olduğu yerlerde de yetişkin çocuklarından en az birinin yakınında oturduklarını belirten ebeveynlerin sayısı oldukça yüksek. Ebeveynlerin ve çocukların aynı ev ortamını paylaşarak paylaşılmadıklarına odaklanan aile istatistikleri, onların çoğu kez komşu çevrelerde oturduklarını dikkatlerden kaçırıyor.

Bu nedenle aile fertleri arasındaki iletişim sorulduğunda benzer bir sonuç varılıyor. Anketlere katılan çocuklardan ebeveynleriyle günlük iletişimde olanların oranı hiçbir bölgede %40'ın altında değil, en az %80'i ebeveynleriyle ayda bir ya da birkaç kez haberleşiyor. Her yerde, özellikle de yeni eyaletlerde

başladı. Boşanma ve yeniden evlenme böylece ilkece kolaylaştırılmış, ayrıca cinsel ahlak sorunsalı da kilisenin tekelinden çıkarılmış oldu.

19. yılın sonlarına doğru cinsiyetler arası hiyerarşide süreç içerisinde gerçekleşen değişim buna eklenmiştir: Kadınların siyasi olarak, ama ayrıca aile konularında eşitlenmesinin kabul edilmesi. Kadınların kendi varlıkları, mesleki tercihi ya da elbette cinselliği konusunda kendi kararını verebilmesi, ailelerin salt iç yapısını değiştirmekle kalmamıştır, artık ebeveynlerinden, eşlerinden ve ekonomik açıdan bağımsız bir yaşam sürdürmeleri için geniş hareket alanları da yaratmıştır. Ebeveynlerinden bağımsız olmak için artık evlenmek zorunda değil ve evliliklerinde eşit haklara sahipler.

Sonuçlar

Değişime uğramış aile, Federal Almanya'da yaşayan insanlar için nasıl bir rol oynuyor? Önemli olan birlikte yaşamın dışsal biçimlerinin değişmiş olmasının, sosyal ve duygusal bağlılığın önem kaybetmesiyle bir tutulmamasıdır. Örneğin sosyolojik araştırmalar genellikle ebeveynlerin %70'inin en az çocuklarından bir tanesine yakın, komşu olarak ya da yakın bir bölgede yaşadıklarını göstermiştir. Aynı evde birlikte yaşanması konusunda, bu duruma sıkça rastlanan kırsal-Katolik Güney Almanya ile burada en düşük oranlara sahip kuzeyin yeni eyaletlerindeki kentler arasında açık bir uçurum var. Ama birlikte aynı ev ortamında yaşama oranla-

kardeşlerle haberleşme çok daha düşük bir rol oynuyor.

Büyükanne ve babalar ise şaşırtıcı düzeyde önemli. Özellikle üniversite şehri olan kentlerde anketlere katılanların neredeyse %100'ü, büyükanne ve babalarıyla her gün ya da haftada en az bir kez haberleştiklerini belirtmişlerdir. Büyük olasılıkla bu ebeveyn kuşağının yaygın boşanmalarıyla karakterize olunan bir çevrede, büyükanne ve babalara büyük duygusal bağlılık kurulması olgusunu yansıtmaktadır.

Federal Almanya'da aile kuşkusuz değişti. Ancak çekirdeğini oluşturan duygusal ilişkiler ve kuşaklararası dayanışma bu nedenle kesinlikle kaybolmamıştır, aksine özellikle uzun vadeli karşılaştırmada daha da artmıştır. İtiraf etmek gerekirse başta genç insanlar aile kurmayı yaşamlarının en anlamlı anı olarak görmüyor ve birçok evlilik ayrılıkla bitiyor, çocuklar parçalar halinde farklı ailelerin birleşiminden oluşan ev ortamlarında yaşıyor (Patchworkfamilien). Buna rağmen aile fertleri birçoğu için yaşamlarının en önemli sosyal çerçevesini ve elbette sorumluluğunu taşıdıkları ve özenle baktığı grubu oluşturuyor.

■

Dr. Mehmet Albek | FÖTED Genel Sekreteri

Almanya Okul Eğitim Sisteminde Anne-Babaların/Velilerin Konumu

Almanya anayasasının 6. maddesine göre "çocukların bakım ve eğitimi velilerin doğal hakkı ve öncelikle onların görevidir. Bu hak ve görevin uygulanması devlet tarafından denetlenir". Anayasal bir güvence altına alınmış bu hak velilerin okul sistemi içindeki konumunu da belirlemektedir.

Federal bir yönetim yapısına sahip olan Almanya'da okul sistemi eyalet hükümetlerinin yetkisindedir. Bu nedenle Almanya'da 16 ayrı okul yasası ve ilgili yönetmelikler bulunmaktadır. Bu uygulama, bir taraftan bölgesel özellikleri ve kısmen yenilikçi uygulamaları desteklerken, ülke düzeyinde eğitimle ilgili birçok temel konuda federal düzeyin eyaletlerle ortak hareket etmesini zorlaştırmaktadır. Son anayasal değişiklikler bağlamında alınan, federal hükümetin eğitimi finanse edememesi ve eyalet hükümetleri ile eğitim konularında ortak çalışmalarını kısıtlayıcı kararlar, bu noktada (yeniden) acil bir reform gereksinimi olduğunu göstermektedir.

Eyalet okul yasaları velilerin yukarıda belirtilen anayasa güvencesindeki "bakım ve eğitim" hakkına vurgu yapmaktadır. Aynı zamanda Almanya'daki okul yasaları gözden geçirildiğinde velilerin (anne-babaların), görevlerinin yanı sıra, geniş katılım haklarının olduğu görülmektedir.

Okul yasaları velilere bilgilendirme ve katılım hakkı tanımaktadır. Temsil edilme "sınıf ve okul veli temsilcilikleri" yolu ile gerçekleşmektedir. Velilerin sınıfta çocuklarının katıldığı dersleri izleme hakkı da (Hospitationsrecht) bulunmaktadır. Okulun en yüksek karar alma organı olan "okul kurulunda" (Schulkonferenz) veliler öğretmenler ve öğrencilerle birlikte (genelde eşit sayıda) temsil edilmekte ve bu sayede okulla ilgili karar mekanizmalarına doğrudan katılma hakkına sahip olmaktadır. Bu (eyaletler arasında farklılıklar olsa bile) okulun kendi bütçesinden olan harcamaların belirlenmesi, ders içerikleri, okulun ad değişikliği, öğrencilere karşı uygulanan disiplin kararları, okul iç tüzüğü v.b. gibi önemli konu ve alanları kapsamaktadır.

Yukarıda değinilen yasal temelin yanı sıra, siyasetçiler ve eğitim kurumları (özellikle okullar) tarafından sürekli velilerin eğitim sistemi içindeki önemi vurgulanmakta ve daha katılımcı olmalarının beklendiği dile getirilmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, okul yasaları velilere geniş katılım hakları tanıırken, diğer taraftan onların bu katılımının fahri çalışma ile gerçekleşmesi beklenmektedir. Çocuklarının hakları

ve geleceği söz konusu olduğu için -bir noktaya kadar- anne-babalardan olan bu beklentinin doğru olduğu kabul edilebilirse de, okul gibi karmaşık bir yapıya sahip bir kurumda velilerin üstüne büyük bir sorumluluk gelmektedir. Bu sorumluluğun veliler tarafından -tüm okul eğitimi sürecinde- fahri çalışma ile en iyi şekilde yerine getirilmesi beklenmektedir. Fakat, aynı zamanda "okul sisteminin" içinde velileri bu görevlerine hazırlayan sürekli ve destekleyici mekanizmalar yoktur. Örneğin yeni veliler okula geldiğinde onların ne şekilde bilgilendirileceği ve kendilerinden beklenen görevlere - okul ya da kamu eğitim idaresi (Schulverwaltung) - tarafından nasıl hazırlanacağı kesin bir şekilde belirlenmemiştir. Aynı şekilde, örneğin veli temsilcisi olarak aktif olmak isteyen velilere okul/ eğitim idaresi tarafından bilgilendirme toplantısı ya da kurs sunulması zorunluluğu yoktur. Bu genelde okul müdürlerinin "iyi niyetine" kalmıştır, ya da okul dışında başka kuruluşlar (genelde eğitim alanında çalışan sivil toplum kuruluşları)

cak sürekli altyapıların (ücretli çalışan profesyonel) kadroların oluşturulması gereklidir.

Geçmiş yıllarda Almanya'nın çeşitli yörelerindeki okullarda sürekli projelerle farklı adlarda (veli kılavuzu, eğitim kılavuzu, uyum kılavuzu gibi) velileri destekleyen kişiler çalışmıştır ve kısmen çalışmalarını halen sürdürmektedirler. Fakat bunların çalışma ilkeleri, her yerde farklıdır ve ortak (çalışma/ meslek) standartları saptanmamıştır. Genelde gönüllü/fahri, çoğu zaman düşük ücretli ve çok azı kadrolu olarak çalışan bu "veli kılavuzlarının" uzun vadeli çalışabildikleri okullarda hem veliler, hem öğrenciler hem de öğretmenlere büyük destek oldukları kanıtlanmıştır.

Bu nedenle, gelecekte de velilerin daha verimli ve sürekli bir katılımı isteniyorsa, okul sistemi içinde velilere destek olacak, velileri bilgilendirecek, gereğinde haklarını savunacak kadroların oluşturulması gereklidir. Bu

▼
... OKUL YASALARI VELİLERE GENİŞ KATILIM HAKLARI TANIRKEN,
DİĞER TARAFTAN ONLARIN BU KATILIMININ FAHİRİ ÇALIŞMA İLE
GERÇEKLEŞMESİ BEKLENMEKTEDİR..
■

tarafından sunulmaktadır. Bundan dolayı, aktif çalışma yapmak isteyen birçok veli, okul sistemi/okul yasaları hakkındaki bilgi eksikliği nedeni ile veli temsilcisi olmaktan çekinmektedir. Birçok göçmen kökenli veli ise Almanca'nı (çoğu zaman bu değerlendirme doğru olmasa bile) böyle bir çalışmaya katılacak kadar yeterli görmemekte ve aday olmamaktadır.

Gönüllülük/fahri çalışma ilkesine bağlı olan bu sistemde anne-babaların/velilerin okulda kalma ve çalışmalara aktif katılma süreleri, çocuklarının okul eğitimi sürelerine bağlıdır. Bu süre içinde edinilen bilgi birikimi (yukarıda belirtilen yapısal eksikliklerden dolayı) daha sonra gelen anne-babalara/velilere gerektiği gibi aktarılamamaktadır. Böylece velilerin okul yaşamına katılımının "sürekliliği", istenilen düzeyde gerçekleşmemektedir.

Sonuç:

Bugüne kadar olduğu gibi gelecekte de Almanya okul sistemi içinde vazgeçilmez olan "fahri veli/anne-baba" katılımının yanı sıra, velilerin bu görevlerini daha iyi bir şekilde yerine getirebilmesi için, kendilerine okullarda destek ola-

kadrolar -velilerin haklarını rahat bir şekilde savunabilmeleri için- doğrudan okul hiyerarşisine bağlı olmamalı, fakat okuldaki profesyonel kadrolarla (okul müdürü, öğretmenler, okul sosyal çalışanları v.b.) yakından iletişim halinde olmalıdır. Örneğin, veli ve öğrenci hukuk danışma kurulu, ders ve karne notlarındaki uyuşmazlıkları, itirazları değerlendiren kurulu gibi. Aynı zamanda okula gelen her anne-babanın/velinin yaşadığı eyaletteki okul sistemi içinde, velilerin hakları ve görevleri hakkında bilgilendirilmeleri ve veli temsilcilerine (okul yılı başında) bilgilendirme seminerleri sunulması zorunlu hale getirilmelidir.

www.politeknik.de

yayına girdi!

Politeknik

info@politeknik.de

Posta adresi: **Politeknik** • Postfach 25 03 48 | 40092 Düsseldorf

GÜNCEL SAYI

ARŞİV

ANA SAYFA

YAZARLAR

YAZI ÖRNEĞİ

DİJİTAL
GAZETE

